

„Azután elcsendesül a tér. Köszöntik az új kenyeret, és hálát adnak a Mindenhatónak a természet.”
► **Morzsák az új kenyér ünnepéről** – 8. oldal

„Nevünkben hordozott azonos-ságtudatunk, a kiformalódott hit nem engedheti, hogy csöndesen, magunkba zártan éljük meg kereszténységünket.”
► **Fuvallat a templomban** – 9. oldal

„Úgy érzem, sokat tér-delhetett lelki békességért és megnyugvásért imádkozva.”
► **Istentől kapott szépség és tehetség** – 10. oldal

„...nem könnyű visszaadni a főtí Evangelikus Kántorképző Intézet hangulatát. A régi fák között megbújó Mandák-villa zúg és zeng egész nyáron, mint egy hatalmas méhkas.”
► **Negyvenhét regiszter** – 5. oldal

Zsinati hírmondó ► 6–7. oldal
Gyűjtsd a pontokat! ► 3. oldal
Roger testvér vértanúsága ► 4. oldal
Pásztorok a tűz körül ► 10. oldal
Egy elfelejtett tudós tanár: Szélnyi Ödön ► 10. oldal

Jézus falakon belül és kívül

Az ország nyugati határán lévő településeken nem volt ritka, hogy a reformáció után a falu lakosságának többsége néhány évtized alatt evangélikus lett. Nem volt ez másként a Győr közelében fekvő Lébényben sem, ahol 1530 táján már olyan létszámban éltek evangélikusok, hogy istentiszteleteik helyéül megkapták a – később leégett és teljesen megsemmisült – plébániatemplomot. 1650-től kezdve, az ellenreformáció idején teljesen abbamaradt az evangélikusok hivatalos vallásgyakorlása, csak titokban gyűltek össze a hívek. Később Tétre, az artikuláris templomba jártak istentiszteletre a lebényiek.

► **Folytatás a 4. oldalon**

Veled, Urunk, sohasem nélkülöd!

► **Írásunk a 8. oldalon**

440 éves a soproni gyülekezet

► **A soproni gyülekezet tekinthető egyházunk legrégebbi evangélikus közösségének. Az idén, augusztus 21-én ünnepi istentisztelet keretében emlékeztek meg a soproniak egyházköztségük fennállásának 440. évfordulójáról. Az úrvacsorás ünnepi istentiszteleten Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke hirdette az igét Jel 3,1–6 alapján. A liturgiában Gabnai Sándor, Hegedűs Attila és Menke Volker soproni lelkészek szolgáltak.**

Luther tételeinek kitűzése után öt évvel, 1522-ben már a Fő téri – akkori – Kecse templomban egy Krisztoforosz nevű szer-

zetes a reformáció szellemében prédikált. A gyülekezetért szerveződés viszont csak 1565-ben indult meg, amikor az első evangélikus lelkész – Gerengel Simon – megérkezett a városba.

A gyülekezetet alapító Gerengel Simon az alsó-ausztriai Pötschach városában született. Teológiai tanulmányait feltehetően Bécsben végezte. Először Aspangban lett lelkész; már ekkor Luther szellemében kezdett prédikálni. Később elmozdították hivatalából, és Salzburgba hurcolták, ahol a várbörtönben tartották fogva. Szabadulása után 1564-ben Burgbernheimbe hívták meg.

Gerengel már korábban is kapcsolatban állt a várossal, mivel soproni leányt vett feleségül. 1565-ben is éppen soproni rokonainál volt látogatóban, amikor fel-

kérték, hogy hirdesse az igét a Szent Mihály-templomban. Faut Márk krónikája szerint az ottani hívek még soha nem hallottak az övéhez fogható prédikációt. Ennek köszönhetően a városi tanács meghívta prédikátornak. 1565 októberében foglalta el hivatalát.

Érdemes megjegyezni, hogy a prédikálás és lelkipásztorkodáson kívül irodalmi munkásságával, templomi és iskolai könyvek szerkesztésével is foglalkozott. 1569-ben adta ki kátéját Catekismus címen,

Az alapító lelkész: Gerengel Simon

ezenkívül imádságos és énekeskönyvet is adott gyülekezetének. Az általa gyűjtött énekek szolgáltak alapul a később, 1700-ban kiadott soproni énekeskönyvhöz. Az általa összeállított agendát egészen 1828-ig használták. A soproni iskolát már határozottan a reformáció szellemében fejlesztette tovább. Népiskolát is létrehozott, ahol anyanyelvükön részesülhettek oktatásban a polgárok gyermekei.

Ünnepi igehirdetésében Ittész János hangsúlyozta, hogy az egyház jövője a nagyvárosokban dől el. Az egyházi élet folytonosságának és a gyülekezetek épülésének a szempontjából fontosnak nevezte, hogy a nehéz helyzetben lévő kis vidéki közösségek olyan élő hitű, nagy múltú és gazdag hagyományokkal rendelkező gyülekezeteket lássanak maguk előtt példaként, mint amilyen a soproni.

„Ha körülnézünk, reménytelenül beszűkülni látszik a jövő. De Jézus irgalmas keze megnyitja a jövő ajtaját. Ő közbenjár értünk, jövőnket munkálja, és velünk marad örökké. Legyen ez az évforduló a vigasztalás, az előretekintés és az épülés ünnepe, hiszen a Mester bizonyosan jövőt szán a gyülekezeteknek” – zárta gondolatait a püspök.

► **MENYES GYULA**

Tanévkezdet

A fásori gimnázium – illetve ily módon a hazai közoktatásban való evangélikus részvétel – újraindulása, 1989 óta immár a tizenhetedik tanévet kezdjük meg. De az óvodákat, általános iskolákat, a tizenkét középiskolát, a közel ezer pedagógust és több mint tízezer diákot magába foglaló rendszerünk is már legalább évtizedes múltra tekinthet vissza. Az újraindulás euforikus örömet váltott ki a tartós, mély jó érzés. Számot tudunk adni elődeinknek, akik egységben látták a templomot és az iskolát. A kik a hitből való éles legtermészetesebb gyümölcének tartották a lutheránus szellemiségű oktatást, nevelést.

Emellett számot tudunk adni a jelennek és – reméljük – a jövőnek is. A jelennek, amelyben örömdetesen erős a társadalom igénye az egyházi iskolák szolgálata iránt. Feltehetőleg ebben egyaránt szerepet játszik a minőségnek és az erkölcsi értékeknek a prioritása, azaz az elit igények kielégítésére is törekvő oktatás és a morális téren engedményeket nem tevő nevelés. Ennek tudható be, hogy a hazánkban tapasztalható fájdalmas demográfiai létszámcsökkenés ellenére nem mérséklődött az egyházi iskolák iránti igény – reménység szerint a jövőben sem fog.

Tudtuk, hogy az újraindulás felejthetetlen pillanatait után a hétköznapiakban konfliktusok is várnak ránk, de bízunk abban, hogy képesek leszünk kezelni őket. Voltak kudarcaink, amelyeket azonban messze meghaladnak az elmúlt időszak pozitívumai. Iskoláinkban már tanítanak is – az egyetem vagy főiskola elvégzése után visszatérve – olyan fiatal pedagógusok, akik valamelyik egyházi intézményben érettségiztek. Az öregdiákok új nemzedéke veszi át a stafétabotot és a vele járó felelősséget azoktól, akik Isten kegyelméből még járják a földi vándorutat, és el tudják mondani, hogy milyen volt az egykori soproni, bonyhádi, fásori stb. gimnázium.

Az iskolák újraindulásakor voltak, akik kételkedtek az út helyességében. Úgy vélték, hogy – inkább a nevelést preferálva – a kollégiumi rendszerre lenne szükség, az iskolák működtetését pedig az államra kellene hagyni. Bizonyos, hogy jelentős hangsúlyt kapnak a kollégiumok, mégis az iskolák jelentik az oktatás-nevelés alapvető színterét. Igen jó – és erre most Sopron a szép példa –, ha az iskolai és a kollégiumi foglalkozás egységben valósul meg.

Sokat jelentett az iskolarendszer harmonikus kiépítésében a zsinat által megalkotott korszerű oktatási-nevelési törvény. Ez egyrészt egységet teremtett, másrészt kelő rugalmassággal lehetőséget nyújtott arra (a közoktatási törvénnyel harmonizálva), hogy minden iskolánk egyedi, vonzó sajátosságokkal is rendelkezzen – például a nyelvi, a természettudományos, a művészeti stb. képzési hangsúlyozva, vagy éppen vállalva a hátrányos helyzetűek felzárkóztatását. Ami mindenütt fellelhető, az a spirituális tartalom, amely közvetlenül és közvetve is meghatározza iskolánk életét. Öröm hallani a szülőktől, hogy gyermekük szívesen, érdeklődéssel vesz részt az istentiszteleteken. Különbözőségeinkre is utalnak azok a vallomások, amelyekben már végzett diákok arról szólnak – egy-egy igei eseményre emlékezve –, hogy utólag vált személyessé számukra az üzenet, pedig annak idején teherként élték meg a csendesnapon való részvételt.

A konfliktusok egyik forrását a személyi kérdések – főként az iskolavezetés ügye – jelentik. Örömdetes, hogy e téren is a pozitívumok dominálnak. Az élet rendje, hogy az iskolák többségében már legalább egyszer sor került vezetőváltásra, és mindig sikerült lehetővé tenni az egészséges kontinuitást, a zavartalan működést. Az idén ugyanakkor több iskolánkban – Aszódon, Bonyhádon, Győrött és Nyíregyházán – egy újabb ciklusra bizalmat szavaztak az igazgatóknak, akik ezáltal megerősítve folytathatják felelősségteljes munkájukat.

A fővárosban mindkét nagy múltú intézményben új időszámítás kezdődik. A Deák téren a százszázalékos bizalmat élvező, eddig is a tantestület tagjaként dolgozó kiváló pedagógus, Kézdy Edit lett az igazgató, az egész iskolarendszerünket meghatározó személyiség, Schulek Máttyás munkáját folytatandó. A Fásorban Tárnok Dezső igazgatót – akinek hétéves működése megteremtette a stabilitást – a „kivülről” érkező, nemzetközi tekintélyt élvező nyelvész professzor, Ódor László váltotta fel, azzal a reménységgel, hogy a minőségi célok az eddiginél is hangsúlyosabban kerülnek a középpontba.

Az iskoláinkban dolgozóknak is le kell szűrniük az idei egyetemi felvételi tapasztalatait. Kellő háttérrel kell, hogy kapjon az emelt szintű érettségi, illetve a nyelvvizsgára való készülést.

Bevallom, számomra a legsúlyosabb gondok, feszültségek időszakában is erőt, jókedvet adott az a sok pozitív visszajelzés, amelyet az iskoláinkba járó, illetve már végzett diákoktól és családjuktól kaptam. Érthető, bár nem helyeselhető, hogy az egyházi kommunikációban is gyakran a negatívumok kerülnek előtérbe, az örömeik, a kedvező tapasztalatok ellenben kevésbé kapnak nyilvánosságot. Isten kegyelméből iskolánk sok ezer fiatait indítottak már el a felelős, autonóm felnőtt életbe az elmúlt másfél évtizedben azzal a reménységgel, hogy a krisztusi üzenet is megérintette őket.

Az eddigi eredmények is adjanak erőt a folytatáshoz az új tanév kezdetekor, az új feladatok számbavételekor. Köszönet az orosházi gyülekezetnek és iskolának a televízió által is közvetített szép, tartalmas tanévnitő istentiszteletért és ünnepélyért. Templom és iskola továbbra is, ma is természetes egységet alkot.

► **FRENKL RÓBERT**

SEMPER REFORMANDA

► **Luther Márton: A jó cselekedetekről (Takács János fordítása)**

„A prédikációnak is csak az lehet a célja, hogy ezt a testamentumot hirdesse. Igen ám, de hogyan hallgathatja valaki, ha senki sem hirdeti? Hiszen azok sincsenek vele tisztában, akik pedig hivattottak annak hirdetésére. Azért kalandoznak el ezután a prédikációkban a mesék országába, Krisztusról pedig megfedkeznek.”

Drámai árvíz Székelyföldön. Felhőszakadások Magyarországon.

Fogjunk össze ismét, hogy továbbra is segíthessünk azoknak, akik számítanak ránk!

Számlaszám: 11705008-20464565

Csekkjeink megtalálhatóak a nagyobb postahivatalokban. On-line adományozás: www.segelyszervezet.hu

Magyar Ökumenikus
Segélyszervezet

Velünk egy jobb világról!
www.segelyszervezet.hu

É L Ő V Í Z

Nyári gondolatok

A nyár az utazások ideje. Az idén is sok magyar eljutott Rómába vagy Athénba, mások Törökországba vagy Indiába. Mindenütt a nevezetességeket keressük fel, hogy szélesedjen a látókörünk. Így jutunk el a különböző templomokba, ahol sokszor különleges istenábrázolásokat találunk, talán egy háromszemű (Buddha-szobor) vagy hatkarú (Siva-szobor) szobrot, esetleg egy éppen szigonyozó isten (Poszeidón) képét.

Van, aki elgondolkodik azon, hogy nincs olyan földrész, ahol ne imádkoznának, vagy ne építenének templomot az emberek. Ezen keresztül felismeri, hogy az egyes ember ugyan hátat fordíthat a vallásnak, és megtagadhatja a környezetében élők által gyakorolt hitet, de vallástalan ország nincs.

Ezeket a szobrokat látva másvalaki esetleg azon gondolkodik el, hogy melyik istenábrázolás az igazi. Az európai embernek eszébe jut a Bibliából a *Tízparancsolat* ide vonatkozó része: „*Ne csinálj magadnak semmiféle istenszobrot... Ne imádd és ne tiszteld azokat...*” (2Móz 20.4.5) „Mennyire igaz ez!” – gondoljuk nagyot sóhajtva, és már megyünk is tovább a következő múzeumba.

De kire, mire vonatkozik ez a bibliai íge? – kérdezhetjük. Csak a festett képekre és a faragott szobrokra, esetleg a művészi alkotásokra? Hiszen ilyenek vannak a mi templomainkban is! Vagy talán a bennünk kialakult istenképre vonatkozik, esetleg a könyveinkben leírt dogmatikai meghatározásokra? Vizsgáljuk meg ezt a kérdést a bibliai mondanivaló összefüggésében. A festett kép és a faragott szobor talán rögzíteni akarja, hogy *Isten ilyen vagy olyan*. Nem élő, hanem merev, tárgyyszerű „dolog”, amelyet aztán ide-oda tehetünk. Ezt a gondolkodásmódot akarja tiltani a Biblia.

Figyeljük meg, hogy mit válaszolt Isten Mózes kérdésére, amelyet az égő csipkebokornál tett fel („*Ha majd elmegyek Izráel fiaihoz, és azt mondom nekik: a ti atyáitok Istene küldött engem hozzátok, ésők megkérdezik tőlem, hogy mi a neve, akkor mit mondjak nekik?*” – 2Móz 3.13)! „Ehje aser ehje.” Ezt így fordítja magyarra Bibliánk: „*Vagyok, aki vagyok.*” (2Móz 3.14) Vagyis a *Vagyok*, az örök jelenben létező Isten küldi Mózes az Egyiptomban sínylődő néphez. De így is lehet fordítani: *Vagyok, aki leszek*. Az örök létező, aki megmutatja hatalmát, és megvalósítja akaratát, küldi el Mózes. Majd az út során mutatkozik meg, hogy ő kicsoda. Vagyis többé és valóságosabbá válik számunkra, mint ahogyan kezdetben megismertük őt!

Ez a fordítás talán érzékelteti velünk, hogy az Istennel való kapcsolat egy folyamat, ezért nem érdemes rögzíteni a kiindulópontot. A keresztények sem egyszerűen azok, akik megkeresztelkedtek (egy esemény), hanem akik hallgatnak Uruk szavára, és követik akaratát (folyamat).

Jól mutatja a Bibliában a belső fejlődést, ha összevetjük például a „*Kegyelmezek, akinek kegyelmezek, és irgalmazok, akinek irgalmazok*” (2Móz 33.19) vagy a „...*Jákobot szerettem, Ézsaut pedig gyűlöltem...*” (Mal 1.2–3) ótestamentumi ígéket az újszövetségi Jn 3.16-tal: „...*úgy szerette Isten a világot, hogy egyszerűen Fiát adta, hogy aki hisz öbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.*” Melyik íge az érvényes?

Az első két ígén keresztül Isten azt tanította, mutatta be, hogy ő hatalmas és mindenható. Az idegen népek istenismerete általában megállt ezen az alacsonyabb fokon, amelyen csupán annyit érzékeltek és értettek meg, hogy Isten félelmetes és fenséges, akit ezért félni és tisztelni kell. De Isten nemcsak hatalmas, hanem ő mennyei Atyánk is. Ezért tanított bennünket Jézus így imádkozni: „*Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy...*” (Mt 6.9) És Krisztusban meghalt értünk, hogy bizonyítsa: kegyelmes és szerető Isten.

De még az e világot szerető Isten képét sem szabad rögzítenünk, vagy dogmatikai tételekbe bele-szorítanunk, mert ezt is tovább akarja fejleszteni a mi Istenünk! Fantasztikus, felszabadító érzés, amikor megtapasztaljuk, hogy ő nemcsak az egész világ Ura, aki szereti a világot, hanem ő az én Uram, aki engem, elveszett és megítélt embert megváltott, minden bűntől, a haláltól és az ördög hatalmából is megszabadított (*Luther: Kis káté, II. hitágazat*).

Igaza van a *Tízparancsolat* igéjének: Istent semmilyen formában nem lehet ábrázolni, mert ő a formák felett álló végső valóság. A keresztény templomokban található alkotások nem rögzíteni akarják Istenről alkotott képünket, hanem azt mutatják be, hogy a Mindenható miként cselekszik Jézusban vagy más emberekben keresztül. Isten arra a felismerésre akar elvezetni e műalkotások segítségével, hogy bennünk, általunk is így munkálkodhat, mert nekünk élő, cselekvő Uruk van.

Nekünk, keresztényeknek arra kellene törekednünk, hogy minden statikus istenképtől (és merev dogmatikától) képesek legyünk megszabadulni, és a cselekvő Istenbe vetett bizodalmat, a szüntelenül megújulni képes, dinamikus hitet tudjuk gyakorolni.

■ MISSURA TIBOR

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 15. VASÁRNASZEPTEMBER 15. – 1Tim 6,6–11

Tanévnyitó önvizsgálat

A VASÁRNASZEPTEMBER 15. – 1Tim 6,6–11

amin a szíve csüng. Akinek az életében ezt a szerepet a pénz tölti be, annak a pénz az istene.

Az apostol szerint a szelídlelkűség is jellemző Isten embereire. Ha széttekintünk pénzhajhász világunkban, nem szükséges magyarázni, hogy a pénz szerelme kiöli a szelídlelkűséget. Sokkal inkább kíméletlenné, könyörtelenné, kemény szívűvé vagy inkább szívtelenné tesz.

E szeptemberi vasárnapon Pál apostol igéje tükröt tart elénk: hogy állunk az istenfélelemmel? Isten embereiként hogyan viszonyulunk az anyagiakhoz? Miben bízunk? Miben látjuk a jövőbe vetett reményünk zálogát? Az önvizsgálat egyénileg is kínos lehet, de egyházunk és gyülekezeteink közösségére nézve is: nem engedtünk-e a kísértésnek, nem estünk-e a pénz szerelmeseinek a csapdájába? Nem kizárólag az anyagiaktól várjuk-e egyházunk, gyülekezeteink és iskoláink életének megújulását, felvirágzását?

Bizony meg kell látnunk, be kell vallanunk, hogy az anyagiak hajszolását életcélunk tekintő világtól mi sem vagyunk érintetlenek. Mi is úgy gon-

doljuk, hogy manapság csakhamar csődbe jut az, aki a *Hegyi beszéd* elveit próbálja követni az anyagiakhoz való viszony tekintetében: mindenkinek ad, aki kér tőle, és senkitől sem fordul el, aki felé nyújtja a kezét. De ha így gondoljuk, be kell látnunk, hogy még távol áll tőlünk az igaz kegyesség, a valódi istenfélelem. Mert az igaz kegyesség mértéke nem a vallásos buzgalom vagy az ünnepi áhítat hőfoka! Az istenfélő, más szóval kegyes ember mindenben Isten tetszését keresi. A hétköznapi élet legprofánabb dolgaiban is, legfőképp ezekben. Mert csak így tudja Isten tetszése szerint, önzetlenül szeretni embertársát: úgy szeretni felebarátját, mint önmagát.

■ VÉGHELYI ANTAL

Imádkozzunk! Istenünk, szabadíts meg bennünket az anyagi javak kényszeres gyűjtögetésétől, és mindeneke előtt a pénz szerelmétől. Emlékeztess minket szüntelen, hogy életünk és jólétünk ezen a földön is és az örökkévalóságban is egyedül a te atyai kezében van. Taníts körülményeinktől függetlenül mindig benned hinni, és minden jót csak tőled remélni. Könyörülj rajtunk Jézus Krisztusért, aki a neked való engedelmségből és az irántunk való szeretetből önmagát adta értünk, hogy általa megmeneküljünk a gonosz minden kísértésétől, megszabaduljunk minden bűntől, és üdvösségre jussunk. Ámen.

Oratio œcumenica

Urunk, Istenünk! Hálás szívvel köszönjük hűséges szeretetedet, mellyel gondot viselsz ránk. Bőven van okunk a hálaadásra, de van okunk a bűnbánatra is, mert gyakran a teremtményt imádjuk a Teremtő helyett, elégedetlenek és szeretetlenek vagyunk. Add, hogy gyermeki bizalommal kérjük tőled azt, amire szükségünk van. Adj igazi szeretetet, hogy ne csak magunkra gondoljunk, amikor elfogadjuk ajándékaidat. Tégy minket ajándékaid hű sáfáraivá önzővé vált világunkban. Kérünk téged...

[Gyülekezet] *Urunk, hallgass meg minket!*

Hálát adunk az élet kenyéréért, Jézus Krisztusért. Könyörgünk az egyházért, hogy valóban Krisztus élő testeként lehessen jelen a világban.

Add, hogy kegyelmedből megújulva vigyük a bűnbocsánat és az új élet jó hírét minden embernek. Szentlelkeddel munkáld az egyház megújulását. Teremts közöttünk hiteles életű, kipróbált hitű, lankadatlan szeretetű szolgálattevőket. Ne engedd, hogy egyházad tetszetős filozófiákkal, idegen tanításokkal cserélje fel az örök evangéliumot. Add, hogy határozottan szóljon a bizonyosságtétel. Kérünk téged...

[Gyülekezet] *Urunk, hallgass meg minket!*

Az új tanév küszöbén kegyelmedbe ajánljuk a tanulól ifjúságot. Segíts gyermekeinket, hogy komolyan vegyék az életre való fölkészülés idejét. Őrizd a kicsinyeket minden ártó szándéktól, óvd meg a fia-

talokat az elkallódástól. Adj erőt a pedagógusoknak, hogy szavaikkal és életük példájával mutassák a helyes utat a rájuk bízottaknak. Könyörgünk a hazai oktatás helyzetének javulásáért. Kérünk, adj bölcsességet azoknak, akik e fontos ügyben döntenek! Kérünk téged...

[Gyülekezet] *Urunk, hallgass meg minket!*

Kegyelmedbe ajánljuk minden embertársunkat: az éhező milliókat, az árváz sújtotta területen élőket, az üldözötteket, a megbélyegzetteket. Könyörgünk a magányosan élőkért, a betegekért, a haldoklókért és a gyászolókért. Add mindnyájunknak a hit, remény, szeretet drága ajándékát! Kérünk téged...

[Gyülekezet] *Urunk, hallgass meg minket!*

ISTENTISZTELET ÉS MISSZIÓ 6.

A megszólító Úr jelenléte

LITURGIKUS SAROK

újonnan születtek, lelkiileg élők. Csak ez a két csoport van az ige szerint. Jn 3.36-ban ezt olvassuk: „*Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van, aki pedig nem engedelmeskedik a Fiúnak, nem lát majd életet, hanem az Isten haragja marad rajta.*” Tehát két feladata van az igehirdetőnek: „halászní”, azaz Krisztushoz hívni azt, aki még nem adta át az életét neki, és pásztornak, azaz vezetni, igével táplálni azokat, akik már a hit útján járnak.

Ugyanakkor „keverve” is igaz mind ez: a lélekébresztő evangélizációs igehirdetésre a hívőnek is szüksége van élete különböző helyzeteiben. A lelkiileg még nem élőnek azonban előbb meg kell születnie, mert amíg lelki értelemben nem születik újjá, addig nem lehet táplálni. Ezért van csu-

és saját szavaival megfogalmazza. Ettől lesz egyedi minden igehirdetés.

Örök kérdés, hogy az igehirdetés belső missziót végez, azaz az egyház népét szólítja-e meg, vagy inkább „kifelé” szól, tehát az egyházon kívül élőket is meg akarja-e szólítani. Mivel a prédikációban maga Isten szól hozzánk, ezért annak egyaránt van „bel- és külmisziói” vonatkozása is. Építi a gyülekezetet, és új életre hívja a még nem hívőket. Az a célunk, hogy az emberek tudjanak Istenről attól a pillanattól fogva, hogy kapcsolatba kerültek egy gyülekezettel. S hogy bizalmukat Jézus Krisztusba mint Megváltó-jukba vessék, és szeressék őt, szívessen szolgáljanak és engedelmeskedjenek neki. Ez áll előttünk kétféleképpen minden igehirdetésekor: halászok és pásztrok vagyunk!

Az igehirdetés általában szem előtt tartja, hogy a Biblia két csoportra osztja az embereket. Azok, akik még nem fogadták be szívükbe Krisztust mint Megváltójukat, lelkiileg halottak. Azok pedig, akik befogadták, és

pán kevés és részleges hatása a bibliai tanításnak sokakra azok közül, akik ott ülnek a templom padjaiban.

Az igehirdetés belmissziói hatása tehát az, hogy megújul a gyülekezet, és hogy ezek a „kicsérél” szívű és odaszánt életű, lelkes emberek – bízva az Úr jelenlétében, igéjében – elkezdik életükkel és szavaikkal továbbadni azt, amit ők is kaptak. Ez lesz az igazi külmisziói hatás, amely sokakat Jézushoz és – másodlagos következményként – a gyülekezetbe vonz.

Fogadjuk az istentiszteleteinkre betérőket szíves érdeklődéssel, adjuk tovább nekik a szívünkbe vetett ígét! Imádkozzunk értük, hogy őket is szólítsa meg, hívja követésére, és áldja meg igazi boldogsággal a mi Uruk. Imádkozzunk az új betérőkért, a gyülekezet minden tagjáért, szolgálójáért, a lelkipásztorért és végül azért, hogy minden istentiszteleten eljussunk oda, hogy már nem az igehirdetőt halljuk, hanem magát az Urat, aki személyesen szól hozzánk.

■ SZÉLL BULCSÚ

A kegyelmi tőke értéke

Lelkésziktatás és parókiaszentelés Egyházasdengelegen

► Az árvíz sújtotta területeken megnyilvánuló összefogás, együttműködés és egymásra figyelés legszebb példáit láthattuk és hallhattuk a média híradásaiban az elmúlt hetekben. A Nógrád megyei Egyházasdengelegen azonban nem volt szükség sem árvízre, sem egyéb katasztrófára ahhoz, hogy a gyülekezet – hasonlóan a székelyföldi összefogáshoz – egy akaratlanul kezdjen bele a leromlott állapotú lelkészlakás felújításába, hogy frissen beiktatott lelkipásztorának és családjának lakható otthona lehessen. Az egyházasdengelegi parókia szentelésének és **Bartos Zoltán** lelkész beiktatásának ünnepi istentiszteletét augusztus 27-én tartották, melyen **D. Szebik Imre**, az Északi Egyházkerület püspöke, **Szabó András** Nógrád megyei esperes, valamint **Tóth Attila** egykori egyházasdengelegi lelkész szolgált.

FOTO: MERCZEL TIBOR

„Mert az a jó, ha kegyelemmel erősödik meg a szív...” D. Szebik Imre a Zsid 13,9b alapján tartott igehirdetésében az anyagi és kapcsolati tőke kategóriái mellett az örök élethez szükséges kegyelmi tőke fontosságáról beszélt. „Ha a kegyelmi tőkét megkapjuk, áldott lesz az életünk” – hangzott az igehirdetés központi gondolata. **Bartos Zoltán** iktatási prédikációjában Sámuel elhívásának jól ismert történetét (1Sám 3,1–10) ma-

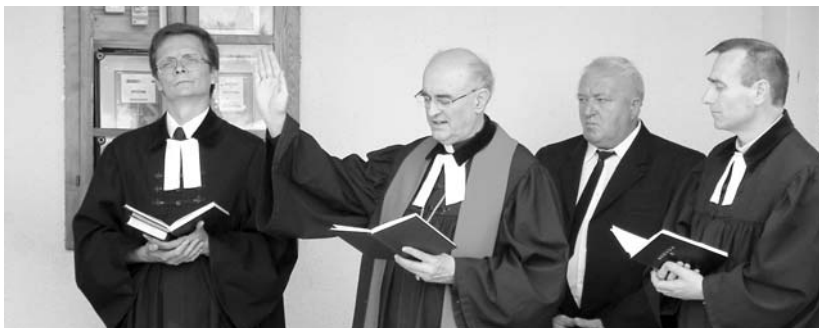
gyarázta: „Ahhoz, hogy az ember Isten elé álljon, a templom a legméltóbb és a legmagasabb rendű, megszentelt hely. Újra meg kellene tanulnunk, amit a régi-gek gyakoroltak: az emberek minden egyes alkalommal, amikor elhaladtak előtte, megsüvegezték a templomot, mert így tanították nekik. Ezzel Isten iránti tiszteletüket és szeretetüket fejezték ki.” A szentelési és iktatási istentiszteleten az egyházasdengelegi kórus

énekelt, melyet a lelkész felesége, **Bartos Zoltánné** vezetett.

Az istentisztelet után ünnepi közgyűlés keretében vették jegyzőkönyvbe **Bartos Zoltán** beiktatásának eseményét, majd egymást követték a köszöntők, köztük **Benczúr László** egyházkerületi felügyelő beszéde. Ezután a gyülekezet átvonult a parókia udvarára, ahol sor került a felújított épület felszentelésére.

A nagyrészt pályázati úton összegyűjtött, közel ötmillió forintos összegből renovált, százéves épületen végzett munkálatokat a tizenhat fizetett vállalkozón kívül harminchét gyülekezeti tag is segítette. (A gyülekezet mintegy nyolcszáz-harmincegy munkaórával járult hozzá a vizesedő falú parókia teljes felújításához, mely az összesített munkaórák számának kétharmad részét teszi ki.) Az együttlét a parókia megtekintésével és szeretetvendégséggel folytatódott.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

A SZERZŐ FELVÉTELE

Balról jobbra: **Szabó András** esperes, **D. Szebik Imre** püspök, **Kárpáti László**, az Egyházasdengelegi Evangélikus Egyházközség gondnoka, valamint **Bartos Zoltán** beiktatott lelkész

Istenfélelemben megkezdett szolgálat

► **Pincehely, Szárazd, Tolnanémedi, Gyöngy, Szárazd.** Egy fiatal lány, **Kovács Krisztina** életének jelentős állomásai. E négy helység a születés, a keresztele, a konfirmáció, valamint a hatodéves képzés miatt vált számára meghatározóvá. Hogy Szárazd kétszer is szerepel a felsorolásban, annak az az oka, hogy augusztus 27-én itt avatták lelkésszé az idén végzett teológushallgatót.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Nagy izgalommal készülődött a lelkészavatás szép ünnepére az erdős dombok között megbújó völgyben fekvő település evangélikussága. Szeretettel fogadták a vendégeket a régi paplakban, amely arról is nevezetes, hogy falai közt található a község német tájháza. Az ideérkező rokonok, barátok, ismerősök azonban csak néhány perccel szánhattak arra, hogy megcsodálják e gyűjteményt. Kinek-kinek a templomba kellett sietnie, ha nem akarta végigállni az ünnepi eseményt.

Az evangélikus istenházában **Gáncs Péter** végezte a lelkészavatást **dr. Fabiny Tamás**nak, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszéke vezetőjének, valamint **Beke Mátyás**nak, a gyöngyi gyülekezet lelkészének a kíséretében. A Déli Egyházkerület püspöke az avatandó lelkész által választott bibliai szakasz alapján hirdette az ígét. Az ordinációra invitáló meghívón Ézsaiás próféta köny-

véből a következő vers szerepelt: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!” (43,1)

„Konfirmációi ígéd volt ez, de hiszem, hogy a jövőben is meghatározza majd az életedet. Nem kell félned, mert Isten megváltott. Nem kell félned, mert az Úr név szerint ismer. Nem kell félned, mert hozzá tartozol, az övé vagy” – hangsúlyozta a prédikációban a püspök.

Az ünnepi istentisztelet után **Kovács Krisztina** elmondta, hogy konfirmáló lelkipásztora – **Kovács László** – hatására választotta a lelkésszé hivatást. „Mint minden szolgálatba álló fiatalnak, nekem is sokat jelent az avatáskor elhangzó igei és emberi biztatás. Különösen most, amikor ismét visszatérhetek Németországba” – fejtette ki a frissen ordinált lelkész, majd így folytatta: „Korábban Neuendettelsauban voltam egy évig ösztöndíjas, az idén ősszel pedig ismét Bajorországba készülök. Örömet és egyben kihívást jelent számomra, hogy szeptember elsejével egy Bayreuth melletti kis faluban, Mistelgauban kezdhetem meg lelkésszé szolgálatomat.”

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Gyűjtsd a pontokat!

Ki hallott már a „Gyűjtsd a nyári élményeket evangélikus templomaink körül!” elnevezésű akción? Mi még nem, de ha lenne ilyen, akkor az elmúlt hetekben sikerült volna néhány pontot szerezniünk! Úgy képelem, hogy a megfelelő mennyiségű pontszám összegyűjtése esetén sorsjegyeket osztana az Országos Egyházi Iroda, a nyertes pedig részt vehetne a sárszentlőrinci teleház számítógépes tanfolyamán, vagy meghívást kapna az őszi, házaspároknak szervezett protestáns hétvégére.

A képzeletbeli pontgyűjtő akcióban szerezhettünk volna egy pontot, mert a Dunakanyarban nyaralva megtaláltuk azt a vadonatúj templomban zengő, közepesen új szintetizátort, amelynek magától bekapcsol a dobgepe, akár-hányszor csak megmozdul a kántor. Bűnbánó zsoltár súlya vagy felnőtt keresztelez meghehítség? Mindegy. Egy meggondolatlan mozdulat a kar-

zaton, és már szól is a halk cim-papa-cim-pa. Szegény kántor alig győzi kikapcsolni! Az Úristen humorra Szentendrére nyilvánvaló.

Kaptunk volna egy pontot azért is, mert a Dunántúl egyik ősi helyén ráleltünk arra a templomra, amely közvetlenül egy másik mögött áll. Százötven évig használták közösen katolikusok és evangélikusok a falu egyetlen – evangélikus – templomát, míg nem a béke korszakának óriási viták, pereskedés és egy hatalmas építkezés vetett véget. A több mint kétszáz éve dacból felhúzott, eleve túlméretezett templom hátsó fala éppen egy szekérfordulónyira áll a bejáratától. A helyi lelkész szerint ez a valóban kissé túlzott közelség ma már lehetőséget ad arra, hogy az Úristen eme két, erősen megfogyatkozott csapata legalább egymással összefogjon. A kővágóörsi templomban végül is duplán mutatnak felfelé a tornyok, egymáshoz szorosan közel.

A harmadik pont pedig azért járt volna, mert a szomszédban, a Balaton mellett rátaláltunk két „hős” asszonyra. Ajándékokkal megrakott zacskókkal a kezükben szemmel láthatóan éppen el akartak búcsúzni az istentisztelet végén a helyettesítést végző lelkészpalántától, aki viszont pont akkor kivonult a templomból, csodálkozva, hogy miért nem jön senki sem utána... Toporgás, tanácskozás a teli padsorok előtt, míg végül a kapuból visszahívott teológusnak olyan kedves, családias, kicsit izgult szavakkal köszöntek meg az egyszeri szolgálatot, amilyeneket csak asszonyok tudnak elővárásolni. Révfülpön érdemes prédikálni.

Jövő nyáron megyünk majd délre is, keletre is pontokat gyűjteni. Talán még a sorsjegyüket is kihúzzák!

■ ITTÉZS SZILVIA

Szentelés Szarvason

► **Szent István napját követően, augusztus 21-én, vasárnap kellemes térszene köszöntötte a szarvasi Ótemplomba igyekvőket. Népes gyülekezet töltötte meg a templom padjait, hogy együtt adhasson hálát az Úrnak. Szarvas egyik legszebb műemlék épülete, amely valamikor parókiaként szolgált, 2002-ben még romokban hevert.**

A gyülekezet vezetősége úgy döntött, hogy megmenti az épületet az enyészettől, és új funkcióval tölti meg, új lakrészeket alakít ki a szeretetotthon számára. A sikeres belügyminisztériumi pályázat és az országos egyház támogatásának elnyerése után egyre többen mozdultak meg, hogy segítsék a gyülekezetet. 2004 pünkösdjén áldozati vasárna-

nek: óvoda, iskola, idősek klubja, szeretetotthon, otthoni szakápolás, támogató szolgáltatás, a Középfalmi Misszió alkoholmentő missziója.

A záró oltári szolgálat előtt **Lázár Zsolt**, a szarvas-ótemplomi gyülekezet lelkipásztora, egyben a szeretetotthon igazgató lelkésze szeretettel köszöntötte **Gabányi Géza** erlinsbachi lelkészt, aki

Balról jobbra **Domokos Jenő** és **Benkóczy Péter** ótemplomi segédlelkészek, **Gáncs Péter** püspök, **Lázár Zsolt** ótemplomi lelkész, valamint **Gabányi Géza** erlinsbachi lelkész

pot hirdettek; ennek eredményeként közel ötvenmillió forintba emelkedett a felújításra fordítható összeg. A munkálatok augusztus 21-én fejeződtek be.

A hálaadó istentiszteleten **Gáncs Péter**, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígétét Jel 3,1–6 alapján. Prédikációjában hangsúlyozta, hogy a gyülekezeti élet nem állhat csupán a heti egyórás vasárnapi istentisztelet látogatásából, „nonstop szolgálatra” van szükség. Példaként a benzinkutakat említette, ahová az utas bármikor betérhet, ahol megpihenhet, „üzemanyagot tankolhat”, hogy folytatni tudja útját. Ilyen nonstop, huszonnégy órás szolgálatot kell ellátniuk a gyülekezeteknek is.

A másik fő gondolat az irgalmasság cselekvése volt. Erre számos lehetősége, terepe van az ótemplomi gyülekezet-

Svájcból érkezett közénk. Az erlinsbachi gyülekezet anyagilag is támogatta a felújítási munkálatokat.

Ezt követően a hívek megismerhették **Benkóczy Péter** segédlelkészt, aki ez év augusztus 15-től kezdte meg szolgálatát az ótemplomi gyülekezetben. Elsődleges feladatai között szerepel az ősszel induló *Tessedikkel a XXI. századba – Második Esély Népfőiskola* lelkésszé szolgálatának ellátása és oktatásszervezési háttérének a biztosítása.

Az istentisztelet után a szeretetotthon új lakrészeinek szentelésére került sor, melyen állami és egyházi vezetők mondtak biztató szavakat. Végezetül az udvarban elültettek egy fenyőfát, mely erre a jeles alkalomra fogja emlékeztetni a híveket.

■ JANURIKNÉ CSOKKA ERIKA

„Szentelés előtt”

Szentelés után

HÍRDETÉS

Meghívó

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem szeptember 16-án, pénteken 14.30-kor tartja tanévnyitó istentiszteletét és ünnepi ülését a budapest-zuglói evangélikus templomban (Budapest XIV., Lőcsei út 32.).

Az istentisztelet igehirdetői szolgálatát **Gáncs Péter** püspök végzi. Az istentisztelet keretében **D. Szebik Imre** elnök-püspök beiktatja **dr. Fabiny Tamást** a professzori tisztségbe.

Ezen az alkalmon kérjük Isten áldását a hatodévesek és mentoraik szolgálatára. Ünnepeinkre szeretettel meghívjuk.

Dr. Szabó Lajos rektor

HÍRDETÉS

Meghívó

A Győr-Soproni Egyházmegye szeptember 17-én, szombaton tartja presbiteri csendesnapját Beleden.

9.00–9.30: Nyitóáhitat – **Farkas Ervin** lelkész (gyülekezeti ház)
9.30–10.30: Új liturgia és liturgikus öltözet – **Ittész János** püspök
10.30–11.00: Szünet

11.00–12.00: A gyülekezet gazdasági-anyagi kérdései és lehetőségei – **Szabó György** egyházmegyei felügyelő
12.00–13.30: Ebéd a Fényes vendéglőben
13.30–14.30: Változások sodrában – egyházszervezeti változások – **Rác Dénes** lelkész
14.30: Istentisztelet – **Ittész János** püspök (templom)

Az ebédre szeptember 15-ig lehet jelentkezni (tel.: 96/257-199). Egy ebéd ára 1200 Ft. Ünnepi alkalmunkra tisztelettel hívjuk és várjuk!

Az egyházmegye elnöksége

Jézus falakon belül és kívül

◀ Folytatás az 1. oldalról

A türelmi rendelet kiadása után, 1786-ban alakulhatott meg hivatalosan is az evangélikus egyházközség. Akkoriban még pajtákban gyűltek össze a hívek. Első lelkészük *Semmelweis Sámuel* volt, aki egy év után váratlanul meghalt. A templomépítést egy évtizeden keresztül az akadályozta, hogy a lakosság egyharmadát kitevő betelepített németek – akiknek a gyülekezeten belül külön gondnokuk és pénzkezelésük volt – nem tudtak megegyezni a magyarokkal az anyanyelvükön tartott igehirdetések arányával kapcsolatban. Emiatt csak 1795-re épült fel a gyülekezet temploma. Ennek 210. évfordulója alkalmából tartottak hálaadó istentiszteletet augusztus 21-én, délután.

Az ünnepségen *Koháry Ferenc* lelkész elmondta, hogy több mint kétmillió forintos költségvetéssel újíttatták fel a templomot az évfordulóra. Az összeg negyedét adományokból fedezték; az egyházmegye egymillió forinttal járult hozzá a munkálatokhoz. A lébényiek segítségére sietett a bajorországi alföldi testvérgyülekezet is, amelynek képviselőiben *Marianne Hubl* felügyelő asszony köszöntötte a helyi híveket.

Az istentiszteleten *Ittész János*, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lelkészi vezetője Jn 4,21–24 alapján tartott igehirdetésében elmondta, hogy az egyháznak sokak szerint nincs jövője. Jézus is azt tanítja, hogy Isten imádása és tisztelete nincs helyhez kötve, hiszen Isten egészen új kapcsolatba került az emberrel. Az Istennel való kapcsolat valóban nincs sem templomhoz, sem felekezethez kötve, csak Jézushoz. Az ő eljövételével új alapokra helyeződött Isten és ember viszonya. A gyülekezet mégis igényli, hogy legyen temploma, hogy le-

gyen egy szakrális hely, egy megszentelt tér, ahol az ember tudatosabban megélheti kapcsolatát a szenttel, közelebb érezheti magát lelki otthonához, és az előttünk élt tanítványok bizonyágtétele erősítheti hitét.

Igehirdetése végén *Ittész János* feltette a kérdést: „Ugye nem hisszük, hogy Jézus itt marad, e falakon belül, amikor mi az istentisztelet után hazamegyünk? Ha nem így gondoljuk, akkor miért élünk úgy, mintha nem lenne velünk?” A püspök kifejtette: „Egy kis településen mindenki tudja, hogy ki jár templomba. Azt

FOTO: MENYES GYULA

is látják rajtunk, ha »rázártuk Jézusra a templomajtót«, azaz csak a templom falain belül éljük meg keresztyénységünket. Így nem csodálkozhatunk azon, ha sokan feleslegesnek tartják a templomokat. A templom azért áll, mert Jézus reménykedik abban, hogy minden körülmények között hozzá kötődünk, s amit ott az ő igéjében, tanításában és üzenetében kapunk, azt magunkkal tudjuk vinni, és meg tudjuk valósítani a templom falain kívül is.”

■ M. Gy.

Egyházi vezetők reagálása Göncz Kinga felvetésére

► **Az egyházi vezetők meglepődtek Göncz Kinga miniszter felvetésén, miszerint az egyházi szociális intézmények további térnyerése nemkívánatos folyamat. Veres András katolikus püspök az Magyar Távirati Irodának nyilatkozva múlt pénteken bizakodását fejezte ki, hogy csupán a tárca vezetőjének egyéni véleményéről van szó, Bölcskei Gusztáv református püspök pedig azt mondta, hogy nagyon lesújtotta a javaslat.**

Az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium csütörtökön közölte az MTI-vel: Göncz Kinga a vatikáni megállapodás újratárgyalását szorgalmazza azért, hogy kevesebb önkormányzati szociális intézmény alakuljon át magasabb normatívában részesülő egyházi fenntartásúvá.

Vágner Mária, a tárca szóvivője megerősítette a Magyar Nemzet értesülését, miszerint a miniszter levelet írt Gyurcsány Ferenc miniszterelnöknek „az egyházi normatíva ügyében”. A levélben szerepelt, hogy nemkívánatos folyamat az egyházi szociális intézmények további térnyerése. „Ennek azonban nem ideológiai oka van, hanem praktikus magyarázata: az egyházak ugyanannak a szociális feladatnak az ellátására másfélszer annyi pénzt kapnak, mint az önkormányzati vagy állami fenntartású intézmények” – hangsúlyozta a szóvivő. Hozzátette, hogy a szegényebb önkormányzatok úgy próbálnak megszabadulni az intézmények fenntartásának terhéől, hogy átadják azokat az egyházaknak.

A szóvivő szerint, ha továbbra is nő az egyházi fenntartású intézmények és

férőhelyek száma, akkor felborul a költségvetés. Tájékoztatása szerint a készülő szociális törvény korlátokat állítana az intézmények átalakulása elé.

Veres András katolikus püspök pénteken az MTI-nek azt mondta, hogy abszurd és nemzetközi viszonylatban is példátlan lenne felrúgni egy nemzetközi megállapodást. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára értetlenségének adott hangot az egyházi szociális intézmények állítólagos térnyerése kapcsán, megjegyezve: érdeklődésére az egyházmegyek, szerzetesrendek arról tájékoztatták, hogy nem emlékeznek olyan esetre, amikor szociális intézményt vettek volna át.

Veres András valótlannak nevezte azt az állítást, hogy az egyházi szociális intézmények másfélszer akkora támogatásban részesülnének, mint az állami vagy önkormányzati fenntartásúak. A püspök cáfolta azt is, hogy Göncz Kinga felvetése szóba került volna az egyházak múlt heti minisztériumi látogatásakor. Mint közölte, a találkozon a készülő új szociális törvényről egyeztettek, amelynek kapcsán írásban átadták a történelmi egyházak „fenntartásait, illetve kritikus észrevételeit”. „Egyenesen sértőnek érzem, hogy a miniszter nem szólt a találkozón a levélről, amelyet pedig július 7-i dátummal írt a kormányfőnek” – mondta.

Bölcskei Gusztáv református püspök úgy fogalmazott: „Engem nagyon lesújtott ez a javaslat, mégpedig azért, mert hosszú-hosszú hónapok óta a múlt héten volt az első, egyáltalán érdeminek nevezhető tárgyalás egy minisztérium és az egyházak között, és ez éppen a szociális minisztérium volt, ahol a készülő új szociális törvényről kaptunk tájékoztatást.” A zsinat lelkészi elnöke szerint a miniszter akkor elhangzott szavaiból ar-

ra lehetett következtetni, hogy valóban fontosnak és értékesnek tartja azt a szolgálatot, amelyet az egyház a szociális ellátórendszerben végez.

„Arra is ígéretet kaptunk, hogy az idén szinte állandóan akadozó normatíva, kiegészítő normatíva folyósítása szeptembertől egyenesbe kerül” – mondta. Feltette a kérdést, hogy valójában mi Göncz Kinga véleménye: az, amit előszóban hallottak tőle, vagy amit a levélben leírt. Bölcskei Gusztáv közölte: azt várják, hogy ezt az ellentmondást a miniszter asszony oldja fel. Megfogalmazása szerint „egész egyszerűen valótlan állítás”, hogy az önkormányzatok tömegesen adják át szociális intézményeiket az egyházaknak. A református egyház vonatkozásában a püspök az elmúlt öt évben mindössze két olyan esetről tud, amikor – ellátási szerződés keretében – ez megtörtént.

Bölcskei Gusztáv „fájdalmas csúsztatásnak” nevezte, hogy az egyházi intézmények lennének az „államháztartási hiány okozói”. A másfélszer annyi támogatás feltételezésével kapcsolatban ő is ismételtlen leszögezte, hogy az egyházi intézmények nem kapnak többet, mint az önkormányzatiak. Úgy látja, hogy „ugyanaz a recept”, mint az önkormányzati és az egyházi iskolák esetében: nagyon „rosszízú”, „kampányízú megfogalmazásokról” van szó.

Bölcskei Gusztáv kiemelte: arra a kérdésre is mielőbb megnyugtató választ szeretnének kapni, hogy mennyiben érinti az egyházakat a „maradványképzésnek” nevezett megszorító csomag.

► MTI

(Az egyházunkat is érintő kérdésre lapunkban még visszatérünk. – A szerk.)

Roger testvér vértanúsága

► **Katolikusok és protestánsok világszerte egyaránt mély megrendüléssel értesültek arról, hogy gyilkosság áldozata lett a taizéi ökumenikus közösség alapítója, Roger Schutz. Halálának hírére Magyarországon is több templomban tartottak vigiliát. Augusztus 18-án Budapesten, a városmajori Jézus Szíve római katolikus templomban közel ezren emlékeztek imádságban, énekléssel Roger testvérré, aki a közelmúltban töltötte be 90. életévét. A vértanú ünnepének katolikus liturgiáját követő ökumenikus könyörgésen (képünkön) – Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek és Szabó István református püspök mellett – részt vett Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke is.**

A svájci református családból származó Roger Schutz a burgundiai közösséget a testvéri együttlét példátlan helyévé formálta, ahol fiatalok százai találta lelki otthonra. Roger testvér abba az erőszakos késelésbe halt bele, amelyet augusztus 16-án este, az imádság órájában kétezer-ötszáz imádkozó jelenlétében követett el a harminchat esztendős *Luminita Solcan*, aki néhány nappal korábban a romániai Iasi-ból érkezett Taizébe. A skizofréniája miatt korábban kórházi

kezelésben is részesült nő késszúrásai olyan súlyosak voltak, hogy Schutz atya – jöllehet két orvos is azonnali elsősegélyben részesítette – negyedóra múlva belehalt sérüléseibe.

Roger testvér korábbi rendelkezése értelmében Taizé új vezetője az ötvenegy éves német katolikus *Alois Löser*, aki már harminckét éve tagja a Roger Schutz által hatvanöt éve alapított ökumenikus közösségnek.

(Roger testvér életéről és munkásságáról az *Evangelikus Élet* olvasói lapunk május 22-i számának 10. oldalán olvashattak bővebb ismertetőt *dr. Békefy Lajos* tollából.)

► EvÉlet-összeállítás

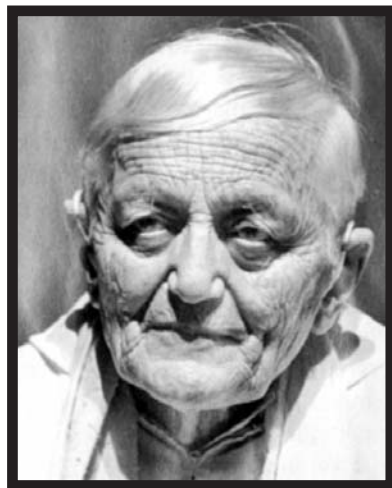

FOTO: BOTTA DÉNES

FOTO: SZABÓ DAVID

20. világifjúsági találkozó

A világ minden tájáról közel négyszáz-ezer katolikus fiatal sereglett Kölnbe, ahol augusztus 15. és 21. között rendezték meg a 20. világifjúsági találkozót. A rendkívül szigorú biztonsági intézkedések közepette lezajlott rendezvényen részt vett *Joseph Ratzinger* is, akinek – pápává választása óta – ez volt az első külföldi útja.

HIRDETÉS

Országos evangélizáció – Jézus üzen (Lk 13,31–33)

Időpont: október 8., szombat 10–16 óráig. Helyszín: Budapest, Deák tér

Program

09.45: Éneklés

10.00: Evangélizáció, 1. rész: „Ördögökét űzők ki” – Győri Gábor. 2. rész: „Gyógyítók” – Szeverényi János

11.15: Csoportos beszélgetés, imaközösségek

12.30: Ebédszünet (az országos egyház szerény vendéglátást biztosít)

14.00: Hozzánk is eljött – miskolciak tanúságtétele Sándor Frigyes vezetésével

15.00: Evangélizáció, 3. rész (úrvacsorával): „Harmadnap bevégzem küldetésemet” – Ittész István

15.45: Zárszó, áldás – Ittész János

HIRDETÉS

Emlékezés – híd a jövő felé Soa emlékkonferencia 2005

Helyszín: Az Evangelikus Hittudományi Egyetem díszterme

PROGRAM

Szeptember 12., hétfő

14.00: Megnyitó – D. Szebik Imre elnök-püspök. Köszöntő: Bölcskei Gusztáv püspök, az MRE Zsinatának lelkészi elnöke; *Feldmájer Péter*, a MAZSIHISZ elnöke. Bevezető: *Pannonhalmától Zuglóiig* – a holokausztkonferenciák sorozata – Várszegi Asztrik püspök

15.00: Emlékezés és emlékeztetés – bibliai impulzusok – *Jutta Hausmann* előadása

15.30: Szünet

16.00–18.00: Kerekasztal-beszélgetés – vezeti: *Horányi Özséb*. Résztvevők: *Marjovszky Tibor*, *Tillmann József* és mások

Szeptember 13., kedd

Történelmi visszatekintés

9.00–10.00: Előadások: *Csepregi Zoltán* és *Haraszi György*

10.30–12.30: Az egyházak és a zsidóüldözés – kerekasztal-beszélgetés. Bevezeti: *Fasang Árpád*. Résztvevők: *Lebovics Imre*, *Szebeni Olivér*, *Hecker Frigyes*, *Karsay László* és mások

Ebédszünet

A Holocaust után

14.00–15.00: Előadások: *Élni a traumával* – *Bárdos Katalin*, *Pfützner Rudolf*

Szünet

15.30–17.00: Kerekasztal-beszélgetés. Vezeti: *Frenkl Róbert*. Résztvevők: *Staller Tamás*, *László János*, *Talyigás Katalin*, *Kozma Tamás* és mások

17.00–17.45: Értékek és veszteségek a magyar képzőművészetben – *S. Nagy Katalin*

18.30–20.00: Fogadás

Szeptember 14., szerda

Emlékezés a művészetben

9.00–10.30: Előadások: *Lichtmann Tamás*, *Kulcsár Szabó Ernő*, *Murai András*

Megbeszélés

11.00: Tovább! – *Donáth László*

11.20: Zárszó – *Jutta Hausmann*

D. Szebik Imre elnök-püspök, dr. Frenkl Róbert országos felügyelő

Evangelikus költők versei a katolikus kápolna kertjében

Balatonalmádi szép, romantikus üdülő-övezetében, Káptalanfüreden az ottani fürdőegyesület minden nyáron kultúr-estet rendez az üdülőtulajdonosok és a nyaralók részére *Nyáresti dallamok és gondolatok* összefoglaló címmel. Az összejövétel színhelye a káptalanfüredi római katolikus Boldogasszony-kápolna csodálatosan szép kertje, ahol nyári vasárnapokon a vörös káptalani kőből faragott oltár mögül misézik a pap.

Hogy miért írunk lapunkban ezekről az eseményekről? Azért, mert a tavalyi és az idei alkalmakon a katolikus templomkert evangélikus jellegű műsorok helyszíne is volt. 2004 nyarán az ismert opera-énekesnő, *Csavlek Etelka* dalai mellett Reményik-esten vehettek részt a templomkertet megtöltő nyaralók. A neves erdélyi evangélikus költő, *Reményik Sándor* istenes versei *D. Müller Mária* szavalóművész tolmácsolásában maradandó él-

ményt jelentettek mindenki számára. A legmeghatóbb talán a *Kegyelem* című vers volt, amelyben Reményik a bűnben vergődő ember számára hirdeti a krisztusi evangéliumot az utolsó versszakban:

*Akkor – magától – szűnik a vihar,
Akkor – magától – minden elcsitul,
Akkor – magától – éled a remény.
Álomfáidnak minden aranyágán
Csak úgy magától – friss gyümölcs terem.
Ez a magától: ez a Kegyelem.*

Az idei augusztusi együttléten egy fiatal zenésztrio *Schubert, Beethoven, Mozart* és *Dohnányi* szerzeményeit játszotta nagy sikerrel, *D. Müller Mária* pedig – többek között – *Ády Endre, Wass Albert, Sík Sándor, Áprily Lajos* verseit mondta el. Olyan műveket választott a neves költőtől, amelyek egyetértésre, egymás iránti megértésre, a közös célok elérése érde-

kében való összefogásra buzdítanak. Az igazi, a szívek mélyéig ható sikert és élményt az utolsó vers jelentette: *Túrmezei Erzsébet* A *harmadik* című írása, mely Pál apostol szeretethimnuszából a hit, a remény és a szeretet közül a harmadikról, a legnagyobbról, a hitből fakadó, egymás iránti szeretetről szól – nagyon szépen és meghatóan.

A műsor befejeztével még sokáig folyt a baráti beszélgetés a megjelentek között, melynek egyik fő témája az volt, hogy hol lehet hozzájutni Reményik Sándor és Túrmezei Erzsébet versesköteteihez. Tudom, hogy ez itt nem a reklám helye, de bevallom, mindenkit eligazítottam, hogy hol találják meg a Luther Kiadó könyvesboltját.

Katolikus kápolna kertjében evangélikus költők versei – ez így szép és igaz a kereszténység életében.

■ J. G.

Bajor kóristák vizitációja

► A bajorországi Weilheim városka kórusa július végén Kiskőrösre látogatott. A harmincfős csoport tagjai megismerkedtek a város nevezetességeivel, természetesen megtekintették *Petőfi szülőházát*, 24-én, vasárnap este pedig bemutakozó koncertet adtak az evangélikus templomban. A fellépés után a weilheimiek az István Borházban – borkóstolóval egybekötött vacsora közben – mélyítették el a vendéglátóikkal való barátságukat.

A bajorországi és a Magyarországi Evangélikus Egyház már régóta partneri kapcsolatban áll egymással. A weilheimiek 1993-ban keresték meg először a kiskőrösieket, ezután többször is ellátogattak Magyarországra, de a kiskőrösi evangélikus gyülekezet kórusa, valamint a Gospel Sasok énekkar is járt már náluk.

A 2000-ben újjászerveződött bajor kórus tagjai arra törekednek, hogy hiteles módon szólaltassák meg a kórusiro-

dalom régi remekeit, emellett a mai kortárs zeneszerzők műveiből is válogatnak repertoárjukba. Nem állandóan énekelnek együtt; a kórus az egyes gyülekezetek énekkarainak a tagjaiból verbuválódik. Koncertsorozataikat általában egy külföldi fellépéssel zárják.

A kórus negyvennyolc éves vezetője, *Walter Erdt* Bayreuthban és Detmoldban végezte egyházzenei tanulmányait, és 1992 óta él Weilheimben. Az egyházm-

gye zenei igazgatójaként ő szervezi az egész régió egyházzenei életét. Az egyházmegyei énekkar mellett saját gyülekezetében is kórusvezetőként szolgál, sőt két fúvószenekart is vezet, gyermekkórusokat dirigál. Templomában kántorkodik, és koncertfelkéréseknek is eleget tesz, de az orgonaoktatást, valamint az organisták és a kórusvezetők továbbképzéseit is ő szervezi. Mindezek mellett *Walter Erdt* felel az egyházmegye hangjainak tiszta csengéséért, megfelelő összhangzásukért. (A kiskőrösi bemutakozáson a kórust *Gundula Kretschmar* organista kísérte, aki a müncheni gyülekezet kántora.)

A bajor vendégek nagyon meg voltak elégedve a kiskőrösi vendéglátással; mint mondták, a házigazdák igencsak kitettek magukért. A város is elnyerte a tetszésüket, dicsérték a széles utcákat, a zöldellő parkokat, a szellős település-szerkezetet. Hétfőn reggel robogott velük tovább a busz, de nem hazafelé, hiszen még egy hetet eltöltöttek hazánkban: kirándultak, túráztak, felléptek a soproni evangélikus templomban, és a budapesti Deák téri templomban is megmutatták tehetségüket.

■ BODA ZSUZSA (Kiskőrös)

A SZERZŐ FELVÉTELE

Vb-közvetítés a templomokban is

Összesen tizenhatezer templomban és közösségi házban is lehet követni a Németországban zajló, jövő évi labdarúgó-világajnokság mérkőzéseit. A vendéglátó országban az evangélikus egyház szerezte meg a nem kereskedelmi szolgáltatók közül az ingyenes műsorszórás jogát a tulajdonos Infronttól.

„A megállapodás értelmében híveink

óriás kivétítőkön nézhetik majd a meccseket, melyek köré ingyenes rendezvényeket is szervezünk, felár nélkül forgalmazott étellel és itallal. Az érdeklődő közösségek szeptemberben jelezhetik internetes oldalunkon az igényeiket” – jelentette ki a dpa német hírügynökség által csak „vb-atyának” titulált *Hans-Georg Ulrichs*. A harmincnyolc éves tiszteltes –

aki korábban egy északnémet amatorklubban csatárkodott, jelenleg pedig a badeni papválogatottat erősíti – hangsúlyozta, hogy a templomi tévéközvetítések a hitélet fontos részét képezik.

A németországi egyházak a világajnokság müncheni nyitányán, illetve a berlini döntő előtt nagyszabású ökumenikus istentiszteletet terveznek.

lyek gyümölcsöző együttműködése 1990-ben is folytatódott, akkor ugyanis – *Franz Beckenbauer* szövetségi kapitány kérésére – egy protestáns lelkes kísért el a játékosokat Olaszországba.

Klinsmann, aki tagja volt az 1990-ben

világajnoki címet szerző német gárdának, más külső segítséget is igénybe vesz: a németországi sport történetében először pszichológust szerződtetett a játékosai mellé.

► MTI

Negyvenhét regiszter

► **Negyvenhét regiszter – vagy ha úgy tetszik: negyvenhét változat – szinte bármely orgonamű megszólaltatására alkalmassá tesz egy jól megépített hangszert. Úgy vélem, minden kántor szívesen játszana egy negyvenhét regiszteres orgonán a vasárnapi istentiszteleteken. Az augusztus 2. és 17. között megrendezett 119. főtí kántorképző tanfolyamnak az idén éppen negyvenhét hallgatója volt. Negyvenhét „változat”, akik bő két hét alatt „lelki orgonává” épültek.**

Írásban és képben nem könnyű visszaadni a főtí Evangélikus Kántorképző Intézet hangulatát. A régi fák között megbújó Mandák-villa zúg és zeng egész nyáron, mint egy hatalmas méhkas.

Vizsgajáték – Budai Zsuzsa és tanítványa, Bodor Bianka

Négy orgona, a szobákban, a folyosókon, a lépcsőfordulón elhelyezett tizenöt-húsz harmónium, zongora, énekeszó, esetenként néhány más hangszer – hegedű, trombita, furulya, cselló – hangja olvad össze ebben a reggeltől estig tartó, rendkívüli „hangversenyben”. A zene hangjait gyerekszívaj, a pingponglabda pattogása, az ódon falépcső dobogása ellenpontozza.

Aki áthatol ezen a hangfüggönyön, felfedezheti, hogy az épületet nemcsak a hangzavar teszi egy méhkasozó hasonlatossá, hanem a benne folyó munka is. A hallgatók naponta vesznek részt hangszerez (harmónium- vagy orgona-) órán. A hangszerek egész napra be vannak osztva, hogy önálló gyakorlással lehessen készülni a következő napi órára. Jó idő esetén a kert minden padja „tantelemmé” válik – általában itt folynak az énekórák, amelyeken énekeskönyvünk koráljait tanulják a hallgatók. A zeneiskolák „mumusa”, a szolfézsóra sem maradhat ki a napi programból. A haladók a karvezetés óra keretében kipróbálhatják, hogy milyen a kórus „túloldalán” állni. A sokféle zeneszó az énekarki óra ideje alatt olvad össze valódi összhanggá. Komoly szakmai kihívás a mindenkori karvezető számára, hogy a különböző hangú, hallású, zenei képzettségű hallgatókból és előadókbl álló alkalmi kórusal igényes szakmai munkát tudjon végezni a tanfolyam szűkre szabott ideje alatt. A képzés munkájáról az augusztus 17-i záróvizsgán adtunk számot a hozzátartozók és egymás színe előtt.

Ilyen nagy „zsivajban” különösen fontos, hogy megtaláljuk az elcsendesedés alkalmait. Erre szolgálnak a reggeli és esti áhítatok, valamint a bibliaverseny és az erre való közös készülés. Az idén augusztusban *Lukács evangéliumával* foglalkoztunk. Az igére való odafigyelés (közel annyi ígéhirdetés hangzik el a tanfolyam ideje alatt, amennyit fél év alatt

hallgat meg a vasárnapi istentiszteletek rendszeres résztvevője) segít abban, hogy ne felejtjük el, mi a célja a főtí munkának. Ez ugyanis nem üdülés, nem egyszerűen egy nyári zeneiskolai vagy egyházzenei tábor, hanem egy olyan összetett képzés, amely egyházzenei szolgálatra készíti fel a résztvevőket Isten dicsőségére és egyházunk javára. A mostani tanfolyam résztvevői Fótón és a Deák téren szolgáltak az istentiszteleteken. Talán nem lesz mindenkiből kántor, de reménységünk szerint az istentiszteletet jobban értő, a templomot és a benne megszólaló zenét szerető és művelő gyülekezeti tagok válnak a kántorképzősökből.

Az orgona megszólaltatásához nem elég, ha csak a regiszterek sípsorai vannak meg. Ehhez játszóasztal, fújtató, kopolák, szelládák és egyéb „alkatrészek” szükségesek.

Tanfolyamvezetőként ezúton is szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik segítettek a 119. főtí kántorképző tanfolyam „lelki orgonájának” felépülését: *Kertész Géza* és *Makán Hargita* lelkésznek, *dr. Kamp Salamon* országos egyházzenei igazgatónak, a tanfolyam karvezetőjének, *Bíró Ibolya, Kovács Beáta* és *Haga Kálmán* szolfézsztanárnak, *Korda Péter* orgonatanárnak, *Budai Zsuzsanna, Cser Ádám, Homoki Olga, Kertész Dóra, Mekis Péter* és *Rákai Zsuzsanna* harmóniumtanárnak, valamint *Milán Gábor* gondnoknak, feleségének és a ház személyzetének.

Negyvenhét regiszter, negyvenhét változat. Szép, nagy hangszer az orgona, de nem mindegy, hogy mit játszunk rajta. Az idei augusztusi tanfolyamon – mint már hosszú évek óta – az evangélikus egyházzene alapjait próbáltuk megismertetni a ránk bízott negyvenhét fiatalal. Egyházzeneünk alapja a korál: koráldallamot játszunk az, aki először lát bilentyűs hangszert közelről, és korálfeldolgozást tanul az is, aki már évek óta orgonál. Korálok szólnak ébresztőnek és takarodónak, a reggeli és esti áhítatokon, az étkezés előtt és után, a kórusművekben, az esténként elemzett és meghallgatott Bach-kantátákban – énekeszóval és hangszerekkel előadva.

A korál – igényes dallamvilágával, tartalmas szövegeivel – nemcsak zenei, hanem lelki, szellemi „anyanyelvünk” is. Éneklőnek nevezett egyházunk olyan kincse, amelynek első darabjai reformátorunk, *Luther* alkotta, s amelyre egy olyan páratlan zeneszerző, mint *Johann Sebastian Bach* életműve épült fel. Olyan érték, mint a példázati találat – elrejtve mit sem ér, jól használva és forgatva viszont kamatozik, gyarapítja használóját: bennünket személyesen és evangélikus egyházunk közösségét is. Vigyázzunk rá!

■ KERTÉSZ BOTOND

Bach-ősbemutató Weimarban

Röviddel ezelőtt fedezték fel *Johann Sebastian Bach: Alles mit Gott und nichts ohn' ihn* (Mindent Istennel és semmit nélküle) címet viselő áriáját. A Weimarban 1713-ban született műkottája évszázadokon keresztül hevert a város Anna-Amália Könyvtárában. Bach – aki akkoriban a weimari udvar koncertmestere és organistája volt – *Wilhelm Ernst* szászországi-weimari herceg 52. születésnapjának alkalmából írta eme művét. A dalam csaknem háromszáz év után, szeptember 3-án csendül fel ismét a helyi művészeti fesztiválon. Közreműködik: *Juliane Banse* (szoprán), *Schiff András* (csembaló), valamint a Quatuor Mosaïques együttes.

► *Glaube und Heimat*

Részhajrá a törvényalkotásban

► 2003-ban indult az a folyamat, amely egyre szélesebb támogatást kapott, és arra irányul, hogy – áttekintve az eddigi tapasztalatokat – újítsuk meg törvénykönyvünket. Időről időre az *Evangelikus Élet* olvasóinak is beszámoltunk a munka egyes állomásairól, amelyek a legnagyobb szakasza most lassan a végéhez ér. A szeptember 30-ára és október 1-jére tervezett zsinati ülésen kell elfogadnunk a változtatásokat ahhoz, hogy azok az általános tisztújítás során alkalmazhatóak legyenek.

Rengeteg munka van a már kidolgozott javaslatok mögött – és még hatalmas feladat áll előttünk, hogy végleges formába öntsük őket a hátralévő egy hónapban. Bizottsági üléseken és éjszakai gépelések során alakulnak még a törvénytervezetek, hogy egymással egységet alkotó, pontosan értelmezhető szöveggé váljanak, de az új vagy újjászülető törvények fő elemei már készen vannak. Mostani mellékletünkben négy fontos törvényjavaslatnak mutatjuk be a legfőbb elemeit.

Az egyházi szolgálatról szóló törvény kiindulópontja az egyházon belüli munkavégzéssel kapcsolatos kérdések rendezésének szándéka volt. Ideértjük a lelkeszek tevékenységét éppúgy, mint a nem lelke-

szek áldozatos és elengedhetetlen szolgálatát. A tartalmi felülvizsgálat mellett szerkezeti átalakítást is végeztünk, egy törvénybe összeszedve az egyházi szolgálatra vonatkozó – eddig több helyen található – legfontosabb szabályokat.

Hasonló átalakítás az intézményekről szóló törvényjavaslat esetében is történt. A másfél évtizeddel ezelőtti helyzethez képest meg többszöröződött az egyházi intézmények száma, melyek a jövőben egyházunk egyik stratégiai tartóoszlopává válhatnak. Célszerűnek láttuk, hogy együtt gondolkodjunk el róluk, meghatározva közös vonásaikat és az egyes intézménytípusok sajátosságait.

Szintén jelentős módosításokat tartalmaz az egyház igazgatásáról szóló törvényjavaslat is. Megpróbáltuk megkeresni azt a szerkezeti formát, amely a jelen helyzetben a legjobban szolgálhatja az egyház működését – reményeink szerint ezzel ezzel sikerül majd leküzdeni a korábban előforduló nehézségeket.

Az új szerkezethez kapcsolódik a megújult választási törvény. Ezzel egészen biztosan mindnyájan találkozni fogunk a jövő évben az általános tisztújítás kapcsán.

Kérjük az olvasók (egyháztagok) imádságos támogatását a következő egy hónap munkájához – és különösen majd az elkészült törvények be- vagy még inkább kitöltéséhez!

■ BÁRDOSY TAMÁS – SMIDÉLIUSZ ZOLTÁN

A választásokról és a szavazásról

A zsinat 2002-ben már foglalkozott a választásokról és a szavazásról szóló törvény módosításával. Akkor a szavazás technikájával, az egyházközségek választói névjegyzékeivel és a jelölési eljárással kapcsolatos előírásokról tárgyaltunk. Most, amikor az úgynevezett „soproni anyag” kapcsán áttekintjük a 2001 óta hatályos egyházszervezet működéséről szóló törvény módosításait, foglalkoznunk kell az általános tisztújítás szabályaival is.

A törvényt új szerkezetben képzeljük el. A törvény elejére az általános választási előírásokról szóló rész (választhatóság, általános tisztújítás, visszahívhatóság stb.) kerül. Változatlanul hagyjuk a gyülekezeti lelkész választásáról szóló szabályokat. Új formában jelennek meg az általános tisztújítás előírásai. Külön rész tárgyalja a tisztségviselők, presbitériumi tagok és közgyűlési küldöttek választását (egyházközsgben, egyházmegyében, egyházkerületben és országos szinten), és külön rész foglalkozik a püspök, esperes, országos felügyelő, egyházkerületi felügyelő, egyházmegyei felügyelő választásával. Az utóbbiakat ugyanis a gyülekezetek közvetlen szavazással választják. A törvényt a testületi

ülések technikai előírásai (az ülések összehívása, levezetése, döntéshozatal stb.) zárják. Ez utóbbi rész eddig a törvény legelején volt.

A szöveget hozzáigazítottuk a „soproni anyaghoz”. A törvény közepén az általános tisztújításról szóló részt úgy szerkesztettük, hogy abból egyértelmű legyen, mely közgyűlésnek mely tisztségviselőket és küldötteket kell megválasztania. A törvény szövegét a legutóbbi választások tapasztalataiból okulva is javítottuk. Ezek főleg a többlépcsős gyülekezetek szavazati jogával, a jelölőbizottságok szerepével, valamint a jelöltlista véglegesítési eljárásával kapcsolatosak.

Ezek a javítások nem azt jelentik, hogy a választások eljárása egyszerűbb lesz. Legalább két malomkerék között őrldünk: az egyszerűsítés igénye éppúgy kötött minket, mint a választások igazságos és ellenőrizhető volta.

Végül: ezek az eljárások akkor töltik be szerepüket jól, ha a testületi tagok és tisztségviselők felelősen látják el munkájukat, és kritikus szemmel, de szerető szívvel törekednek arra, hogy az adott feladatra a legmegfelelőbb embert válasszák meg.

■ M. A.

Zsinati

Az új intézményi törvény

■ ITTÉSZ ANDRÁS

Amikor a jelenlegi zsinat munkája megkezdése után nem sokkal jogharmonizációs feladatot vállalt magára, rögtön beleütközött az egyházi intézményekről szóló szabályozás egyenetlenségeibe, hiányosságaiba. Az 1997. évi VIII. törvényünk címe szerint „az egyház intézményeiről és egyesületeiről” szól ugyan, mégis tartalmaz rendelkezéseket a lelkeszi munkaközösségekről, amelyek se nem intézmények, se nem egyesületek, viszont egy szót sem szól jó néhány létező intézménytípusunkról, például a diakóniai intézményekről, pedig – hála Istennek – számos ilyen működik egyházunkban. Ezekkel ugyanis az egyházi szolgálat külön területeiről szóló 1997. évi V. törvény foglalkozik, de – szemben a közoktatási intézményekről szóló

goktól. Tisztázni kellett azt is, hogy mi a helyzet intézményeink jogi személyiségével. Bizonyos esetekben (például az intézményeink között szám szerint is többséget alkotó közoktatási és szeretetintézményeknél) az állami és/vagy egyházi törvényekben egyértelmű az önálló jogi személyiség kategóriájának a meghatározása, más esetekben azonban (például a gyűteményeknél vagy az üdülőknel) ez nem így van. Határozott döntés volt, hogy ez a törvény az önálló jogi személyiséggel rendelkező intézményekről fog szólni, s bizonyos esetekben a fenntartó egyházi önkormányzaton múlik, hogy ilyen formában akarja-e működtetni valamely szervezeti egységet. A vegyes rendelkezések között azonban az is szerepel, hogy milyen belső szabályozást kell hozni az intézményi feladatokat ellátó, de jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeti egységekről.

A most már több éve formálódó törvényjavaslat első 31 paragrafusa azokat az alapítással és működtetéssel kapcsolatos általános rendelkezéseket tartalmazza, amelyek minden intézményre vonatkoznak. Itt rögzítik azt az alapelvet, hogy az intézmények alapításával, megszüntetésével kapcsolatban – a fel-

A törvénytervezetben az alábbi intézményi formák vannak felsorolva: a) missziói intézmények; b) konferencia- és üdülőközpontok; c) tájékoztatási intézmények; d) gyűtemények; e) közművelődési intézmények; f) felsőoktatási intézmények; g) közoktatási intézmények; h) egyéb oktatási intézmények; i) szeretetintézmények (diakóniai intézmények); j) egészségügyi intézmények.

A fő tevékenységi terület alapján minden intézményt be kell sorolni a fenti kategóriák valamelyikébe, s ezt az alapító okiratban rögzíteni kell. Egyelőre nem dolgoztak ki speciális szabályozást a közművelődési és egészségügyi intézményre, mivel ilyenek egyházunkban jelenleg nem működnek. Egyéb oktatási intézményként csak a kántorképző intézet szerepel, de az összes többi területen további hosszabb-rövidebb törvényi szakaszok egészítik ki az általános szabályokat. A tervezet továbbá nevesít több olyan szabályzatot (SZMSZ, házirend, munkaterv stb.), amelyet minden intézménynek magának kell elkészítenie.

A törvényben kiemelten szerepel egy-egy központi intézmény. Az Evangelikus Hittudományi Egyetem és a kántorképző intézet mellett ilyen a Luther Kiadó, illetve az országos könyvtár, levél-

részletes szabályozással – mindössze négy rövid paragrafusban. Az Evangelikus Kántorképző Intézetéről egy harmadik törvényünk rendelkezik, egyetlen paragrafusban, konferencia-központjainkról viszont lényegében semmiféle törvényi szabályozás nincs. Nagyon nagyok tehát a különbségek abban a tekintetben, hogy miről mennyi szabályozás van, ráadásul a meglévő szabályozás tartalmában is jelentősek az eltérések, ami a gyakorlati működést is nehezíti.

Mindezek alapján a jogi bizottság már 2002-ben elkezdett foglalkozni a kérdéssel, és 2003 elejére kialakult az a törvényalkotói szándék, amely szerint egyetlen törvény keretében rögzítik a különböző intézményekre vonatkozó közös (általános), illetve speciális szabályokat. (E koncepciót a zsinat – azóta tábori püspökké megválasztott és beiktatott – lelkeszi alelnöke, Lackner Pál javasolta, és a plenáris ülés is az ő előterjesztésében fogadta el. Később Lackner Pálnak a zsinatból való távozása miatt lett e sorok írója a törvényjavaslat gondozója és előterjesztője, a jogi bizottság elnöke.) Mint azonban a plenáris ülészakokról szóló beszámolókból lapunk olvasói is tudhatják, egyes intézménytípusokkal kapcsolatban más zsinati bizottságok is végeztek előkészítő munkát. E munka során nem kis feladatot jelentett, hogy az állami jogszabályokkal összhangban levő törvénytervezetet állítsunk össze, hiszen az állami támogatásban részesülő intézményeink működése szempontjából ez elengedhetetlen.

Bár lényegében mindenki tudja, miről van szó, mégis alapvető kérdés, hogy miként lehet definiálni az egyházi intézményeket, amelyek megkülönböztetendők mind az egyházi önkormányzatoktól, mind a gazdasági és egyéb társasá-

sabb jóváhagyások beszerzése után – a közgyűlések rendelkeznek jogosultsággal, a fenntartással kapcsolatos döntéseket azonban a presbitériumok hozzák meg. Megfogalmazzák továbbá az a jelenleg is működő gyakorlatot, hogy az intézmények fenntartásában szerepet kapnak az igazgatótanácsok. Az intézményvezetőkkel kapcsolatban általánossá válik a nyilvános pályázat, illetve a határozott időre való megbízás, ami eddig nem minden területen volt így. Ezek a példák is mutatják, hogy az általános rész nagy jelentősége éppen abban áll, hogy törvényi szinten rögzít számos olyan előírást, amely bizonyos egyedi esetekben a szokásjog alapján vagy működött, vagy nem.

1. § Az evangélikus egyházi intézmény valamely jogi személyiséggel rendelkező egyházi önkormányzat közgyűlése által – a felettes közgyűlés előzetes jóváhagyásával –, meghatározott céllal alapított, önálló költségvetés alapján gazdálkodó szervezeti egység, amely a Magyar Köztársaság lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény 13. paragrafusának második bekezdésében meghatározott jogi személyiségi formában, igazgatótanács felügyeletével működik.

A hivatkozott törvényhely: „Az egyház és – ha az alapszabály így rendelkezik – az egyház önálló képviselői szervvel rendelkező szervezeti egysége (szervezete, intézménye, egyházközsége stb.) jogi személy.”

tár és múzeum közös működtetésére a jövő év folyamán létrehozandó Evangelikus Országos Gyűtemények nevű intézmény.

A legrészletesebb szabályozás a közoktatási intézményekről fog szólni, mint ahogy jelenleg is ez a legalaposabban szabályozott intézményi formánk. Nem titok, hogy a bevezetőben már említett 1997. évi VIII. törvény közoktatásra vonatkozó része volt az alapja a jelenlegi törvénytervezet általános részének is. Megpróbáltuk összegyűjteni ebben a törvényben – és szükség esetén pontosítani – azokat a szabályokat, amelyek minden más intézménynél is értelmesen és hasznosan működnek. Nyilván nem tartoztak ide például a nevelőtestülettel vagy a diákokkal kapcsolatos rendelkezések, többek között ezek kerülnek az új törvény speciális közoktatási részébe. Érkeztek észrevételek a jelenlegi törvényi illetlen „megbontása” miatt, de az összes intézménytípus lényegileg egységes és lehetőleg legrövidebb szabályozására való törekvés miatt mégis ez a törvényalkotási megoldás látszott célszerűnek.

Az előzetes kritikák között kell megemlíteni, hogy a szeretetintézmények vezetésének szabályozásával kapcsolatban is megfogalmazódtak félelmek. A gyakorlat azonban remélhetőleg igazolni fogja, hogy ha a jövőben esetleg lesz is olyan szeretetintézményünk, amelyben nem lelkeszi lesz az intézményvezető, a lelkeszi jelenlét ott is segíti és biztosítja majd az intézmény működésének egyházi, evangélikus jellegét. Ugyanezen gondolatokörhöz kapcsolódva kell elmondani, hogy a törvény-előkészítés utolsó fázisának reményei közé tartozik az is, hogy a végső változatban talán bekerül majd az iskolaelkészítőkéről szóló, a jelenleg hatályos törvényből sokak által hiányolt szabályozás.

BOTTA DÉNES FELVÉTELEI

hírmondó

Szerkesztette:
MUNTAG ANDRÁS

Gúzsba kötve táncolni?

Törvény az egyházi szolgálatról

■ BÁRDOSSY TAMÁS

Vajon lehet-e gúzsba kötve táncolni? Vajon vannak-e szabályai a szolgálatnak? És keretei? Lehet paragrafusokba szedni a lelkészi munkát? Lehet munkaként tekinteni rá? – És egyáltalán: mennyire?

Néhány a számtalan kérdés közül, amelyek újra és újra előkerültek, amikor az egyházi szolgálatról szóló törvény változatait tárgyaltuk. Sokszor töprengtünk rajtuk, keresve a választ, amelyet végül röviden a következőképpen adtunk meg: igen! Hosszabban persze bonyolultabb a válasz – és itt kerül elő a „Mennyire?” kérdése. Néhány elemét szeretném kiemelni a törvényjavaslatnak – mely lassan elnyeri végleges formáját –, hogy együtt kereshessük a választ.

Eddig is létezett a lelkészi szolgálatra vonatkozó szabályozás törvénykönyvünkben. Régi igény volt, hogy ez pontosabbá váljék, s pótoljunk néhány hiányosságot. A munka során azt láttuk célszerűnek, ha egy helyre vonjuk össze az egyházi szolgálatra vonatkozó fő szabályokat: ennek eredménye lesz az új törvény.

A tervezet fontos új eleme, hogy az egyházi szolgálatot végzőket egyházi személyként határozza meg, s kettős köttérrel nemcsak szolgálati helyükhöz, hanem az egész egyházhoz kapcsolja őket. Ebbe beleérti a nem lelkészi szolgálatot végzőket is, bár természetesen a legnagyobb rész a lelkészi szolgálat körülményeivel foglalkozik – nem zárva ki teljesen ebből sem a „laikusokat”.

Némileg pontosítottuk, s részben a gyakorlathoz igazítottuk a lelkészé válás folyamatának szabályozását, amelynek a végén a legszembevetőbb változás az, hogy a frissen felavatott lelkészt nem segédlelkésznek, hanem beosztott lelkésznek fogják nevezni. Ez egyrészt szóhasználati változást jelent; az új megnevezés jobban kifejezi, hogy a felavatott lelkész korábban végzett szolgátaival egyenlő szolgálatba áll, csupán eleinte a

püspöke határozza meg szolgálati helyét, s valamely idősebb lelkész felügyeletével végzi munkáját. Másrészt egy olyan új szolgálati keretet jelent, amely bizonyos helyzetekben ismét megjelenehet a lelkész életében (például ha nem választják meg önálló szolgálatra, ha öt évig nem állt egyházi szolgálatban, vagy ha nem tett eleget a továbbképzési követelményeknek). Ugyanakkor meghatároztuk az önálló szolgálatot végző – a gyülekezetben: parókus – lelkész fogalmát.

A törvény pontosan leírja, hogy mely szolgálatokat tekintjük a Magyarországi Evangélikus Egyház lelkészi munkája részének, meghagyva a lehetőséget a Püspöki Tanácsnak, hogy az újonnan kialakult formákat is elismerhesse. Az a lelkész, aki nem áll valamelyik felsorolt szolgálatban, rendelkezési állományba kerülhet; ilyenkor a püspök rendelheti ki szolgálati helyre – amennyiben van erre lehetőség. A püspöknek nincs ugyanis kötelezettsége arra, hogy mindenáron helyet keressen lelkészeinek – ugyanakkor valószínű, hogy minden lehetséges szolgálatot felkutat és felkínál majd.

Ebben a törvényben szerepel a gyülekezetben szolgáló lelkészek szolgálatba állításának két módja: a gyülekezet választása alapján (meghívással vagy pályázattal), illetve püspöki kiküldés útján (aki beosztott lelkészt vagy helyettes lelkészt küldhet a gyülekezetbe). A szolgálati szerződés (díjlevél) minden esetben többoldalú egyeztetés eredményeképpen jön létre. Új elem a jelenlegi szabályozáshoz képest, hogy a szolgálati szerződés felbontását a lelkészen kívül a gyülekezet is kezdeményezheti. Ez nem jelenti a lelkészek kiszolgáltatottságát, mivel ezt megelőzően a felsőbb egyházi vezetésnek észlelnie kell, hogy olyan problémák vannak a gyülekezetben, melyek ilyen helyzetet eredményezhetnek. Az egyházi vezetők a hosszabb folyamatban mindvégig jelen vannak, olyanmire, hogy az ezzel foglalkozó testületi üléseken ők elnökölnek.

Igyekeztünk több olyan szabályt megfogalmazni, amely növeli a lelkészek biztonságát. Így a betegség, gyermekáldás, gyermekgondozás, tanulmányok, szabadság, illetve a gyülekezet általi felmondás tekintetében immár rendelkezések szólnak arról, hogy ezekben az esetekben mit kell biztosítani a lelkész számára. Mivel ezen kérdések pénzügyi vonatkozásai még nincsenek pontosan kidolgozva, több kötelezettség 2007-től lép majd hatályba.

Szól a tervezet a nem lelkészi egyházi szolgálatról is, kiemelve, hogy ők is végezhetik munkájukat szolgálati jogviszonyban is. Pontosabbá válik megbízásuk rendje, valamint a szolgálatuk során számukra biztosított javadalmazási feltételek és a tőlük elvárt kötelezettségvállalás is.

Az utóbbi másfél évtizedben többször felmerült az a kérdés, hogy milyen tevékenységeket folytathat a lelkész egyházi szolgálata mellett, s mennyiben gátolják ezek a lelkészi munkát. Ilyen lehetett a tanulás, családi ok, más kereső tevékenység, de a legtöbb vihart talán a társadalmi, politikai szerepvállalás kavarta. Azt remélem, hogy sikerült olyan megoldást találnunk, amely megnyugtatóan rendezi a következő években felmerülő eseteket. A tervezet kimondja, hogy a lelkész vállalhat társadalmi tisztségeket (így politikai jellegűeket is, mint például bármilyen szintű képviselőiség vagy polgármesteri tisztség), de a pártpolitikai tevékenységet és a párttagságot egyértelműen tiltja. Ennek rögzítése mellett egységesen kezeli a lelkészi munkát akadályozó eseteket: a lelkész köteles bejelenteni a presbitériumnak minden egyéb tevékenységét, elfoglaltságát, s ez a grémium dönt arról (adott esetben az egyházmegye, illetve az egyházkerület vezetését is bevonva), hogy akadályozza-e a kérdéses elfoglaltság a teljes értékű lelkészi munkát, s hogy a presbitérium engedélyezi azt, vagy nem. Lehetőség van arra, hogy meg egyezzenek abban, milyen szolgálatokat tud továbbra is vállalni a lelkész, s a gyülekezet ehhez milyen feltételeket tud biztosítani (miközben a gyülekezet gondoskodik a többi szolgálat betöltéséről is, melyet a lelkész nem tud tovább vállalni). Ha a körülmények lehetővé teszik, a gyülekezet biztosíthat hosszabb szabadságot is a lelkésznek, indokolt esetben pedig dönthetnek a szolgálati jogviszony megszüntetéséről is.

Talán a tervezet legutoljára említett eleme is igazolja, hogy mi is a szándékunk a törvénnyel. A szolgálat nem a korlátlan szabadságot nyújtó, szabadon választott tánc előadása. A megfogalmazott szabályok arról szólnak, hogy se a „táncos” ne szálljon el, ne tévedjen más műfajba, se a helyszínt adó szolgálatba állító ne teremtsen lehetetlen körülményeket a tánchoz. Reményünk és meggyőződésünk, hogy a törvényjavaslattal nem gúzszt készítettünk, hanem terepet és lehetőséget adtunk a szent tánchoz.

Az egyház szervezetéről és igazgatásáról

■ MUNTAG ANDRÁS

2004 januárjában egyházunk vezető testületeinek (zsinat, Országos Egyházi Elnökség, Országos Bíróság) elnökei, illetve az ügyész elhatározták, hogy az 1991 óta létrehozott egyházszervezet működésének tapasztalatait áttekintik, és javaslatot tesznek javítására. Az erre a célra kiküldött bizottság akkor, márciusban Sopronban elkészítette azt az anyagot, amelynek alapján a zsinat elkezdte a törvénytervezet kidolgozását. Ezt a törvényt a mai napig „soproni anyag” néven emlegetjük.

A kitűzött célok szerint a) egyszerűsíteni kell az egyház testületi rendszerét (ez főleg a magasabb egyházkormányzati szinteken probléma, például: egyházkerületi presbitérium és közgyűlés); b) kerülni kell a párhuzamosságokat (például bizottsági rendszer: zsinati és munkaági bizottságok); c) létszámukban kisebb és hatékonyabb testületeket kell létrehozni (például létezik olyan egyházmegye, amelynek közgyűlése 120 fős, de még a presbitériuma is 70 tagú!). A soproni bizottság többi javaslatát a választási és a bírósági törvénybe építettük be.

A fentiek alapján látható, hogy a változás elsősorban a magasabb egyházkormányzati szinteket: az egyházmegyet, az egyházkerületet és az országos egyházat érintik.

Az egyházközösségben megmarad a kéttagú elnökség (a lelkész és a felügyelő), az egyházközösség életét irányító presbitérium, továbbá a legfőbb döntéseket hozó közgyűlés. Ez utóbbi munkájában az egyházközösség bármely tagja részt vehet. Nagyobb gyülekezetekben a közgyűlés legtöbb feladatának átvállalására továbbra is alakítható képviselő-testület. A szabályok ugyan nem változtak, ám javasolhatjuk a gyülekezeteknek, hogy kisebb, de aktívabb presbitériumot válasszanak.

Bár az egyházmegyében – az eredeti javaslat szerint – a két testületből csak egyet tartottunk volna meg, mégis úgy döntött a zsinat, hogy maradjon meg mind a közgyűlés, mind pedig a presbitérium. Az előbbiben képviseltetik magukat az egyházmegye gyülekezetei, ezért szükség-szerűen több tagja kell, hogy legyen. Ugyanakkor szükség van egy ütőképes, kisebb létszámú irányító testületre is. A változás az lesz, hogy a presbitérium tagjai nem azok lesznek, akik csak a testületi tagságot vállalják, hanem azok, akik aktívan végzik az egyházmegyei feladatokat.

Azokban a szerencsés egyházmegyékben, ahol a leendő törvényben megnevezett 7 tagnál több ilyen cselekvő tisztségviselő dolgozik, érdemes ezeket is bevonni a presbitérium munkájába.

Az egyházkerületi presbitériumok és közgyűlések párhuzamossága mindenki előtt nyilvánvaló, aki már egyszer is részt vett ezeknek az ülésein. A zsinat ezért elfogadta azt a javaslatot, hogy csak egy testület működjön ezen a szinten. Itt viszont biztosítani kell az egyházmegyeké képviselőségét, ezért a testület létszámát nem lehet 25 alá csökkenteni.

Országos szinten több változást is elfogadott a zsinat. A zsinat és az országos közgyűlés ezentúl egy testület lesz: egyházunk legfőbb döntéshozó és törvényalkotó testülete. A törvényhozó döntésekbe ezentúl csak tanácskozási joggal szól bele három püspökünk és négy felügyelőnk, de a fontos stratégiai döntésekben a zsinatnak ők is szavazati jogú tagjai lesznek. Az országos elnökség kéttagú lesz – a többi egyházkormányzati szinthez hasonló módon. Feladataik között a legfontosabbak: kifelé képviselik az egyházat, belül pedig vezetik az Országos Presbitérium munkáját. Az Országos Presbitérium kisebb és gyakran összeülő testület lesz, de átveszi az Országos Egyházi Elnökség eddigi feladatainak legnagyobb részét. Így országos szinten a testületek száma az eddigi 4 helyett a jövőben 3 lesz, és ezekben – az „átfedő” tagságtól eltekintve – 110 helyett 79 fő dolgozik majd.

Ez az átalakítás – remélhetőleg – teret fog adni arra, hogy a most már törvényben is megjelenő Püspöki Tanács ezentúl spirituális dolgokban vezető szerepet vállalhasson. Munkájukat az Esperesi Kollégium segíti.

Az országos bizottságok rendszere is megváltozik. Az eddigi 5 állandó zsinati bizottság helyett 3-at határoz meg a tervezet, az állandó munkaági bizottságok száma 16-ról 8-ra változik. A bizottságok maximális létszáma 12 fő lesz. Ez – elképzelésünk szerint – nemcsak létszám- és bizottság-szám-csökkentést jelent, hanem tartalmi változást is hoz. Feladatuk az adott terület munkatervének kidolgozása és az Országos Presbitériummal való elfogadtatása lesz, továbbá a bizottságok lesznek e munkaterv megvalósulásának segítői és legfőbb mozgatói. A rutinfeladatok (pályázatok elbírálása, rendezvények szervezése stb.) nem őket terhelik majd: ezek elvégzésére ideiglenes munkacsoportokat bízhatnak meg.

Természetesen nem gondoljuk, hogy az új szervezet szükségszerűen jobb működést eredményez majd. A jó működést mindig a befektetett munka mennyisége és minősége jelenti. De hiszünk abban, hogy ezek a változások jó lehetőséget biztosítanak mindenki számára ahhoz, hogy evangélikus hagyományainkhoz méltóan állíthassák szolgálatba energiájukat és képességeiket egyházunk javára.

Augusztus 20. alkalmával...

FOTO: MENYES GYULA

Augusztus 19-én délelőtt a győri római katolikus székesegyházban tartotta ünnepi közgyűlést Győr-Moson-Sopron megye elnöksége. Az együttlét ökumenikus istentisztelettel kezdődött, melyen *Várszegi Asztrik* pannonhalmi főapát hirdette az igét, az igeliturgiában pedig részt vett *Iltész János* evangélikus püspök, *Lentulai Attila* református esperes és *Galavics József* győri városplébános. Augusztus 20-a alkalmából a Győr-Moson-Sopron megye közgyűlésének elnöke – *Szakács Imre* – a megye legrangosabb kitüntető címét, a Kék Szalagot adományozta egyházunk művészeinek, a Sopronban élő *Szokolay Sándor* Kossuth-díjas zeneszerzőnek.

Díszpolgári cím gyülekezet- és faluépítő munkáért

A falusi élet kevésbé engedi be a politikai csatákat a helyi közösségbe. Ez a megállapítás már a múlt rendszerben is érvényes volt Dunaegyházára, Bács-Kiskun Egyházmegye akkor erős gyülekezetére. Az '50-es évek közepétől kezdve tizenöt éven át szolgált a faluban *Tóth-Szöllős Mihály*.

A szeretetteljes, szlovák többségű gyülekezet tagjainak is köszönhetően a nehéz időkben nem a szembenállás, hanem a falu építése, a közösség erősítése,

köztség történetének kutatását és megírását, valamint a fiatalok között a kulturális felemelkedésért végzett munkáját. Méltatta Tóth-Szöllős Mihálynak a falu számára fontos útépítésben és a kulturális munkákban való részvételét, illetve a lelkész feleségének az iskolában, a néprajzi gyűjtésben, a helytörténet kutatásában végzett szolgálatát is.

A méltatást követően Nagy Tamás polgármester adta át Tóth-Szöllős Mihálynak a díszpolgári címet jelképező okle-

FOTO: TÓTH-SZÖLLŐS ANDRÁS

az idősek gondozása, a családok látogatása, a hittanoktatás, a fiatalokkal való törődés, a szörványok intenzív látogatása töltötte ki napjait. Talán nem véletlen, hogy azokban az időkben az országos egyház egyik vezető funkcionáriusa lett felügyelőként a dunaegyházi *Dudla Imre* szabómester.

A sok munka eredménye még ma is érezhető a faluban, ezért Dunaegyháza képviselő-testülete úgy döntött, hogy díszpolgári címmel erősíti meg volt lelkésze és a mai település lelkiekben is gazdag kapcsolatát. *Tóthné Váczi Éva*, a helyi iskola igazgatója augusztus 19-én meleg szavakkal köszöntötte az új díszpolgárt, munkásságából kiemelve a templom- és a parókia renoválását, a

velet és az emléklapok. A kitüntető cím átvétele után az új díszpolgár megköszönte azt, s elmondta: örömmel fogadja el, mert – mint mondotta – úgy látja, hogy eredményes volt az a magvetés, amelyet néhány évtizede végzett.

Az ünnepség befejezéseként rövid szertartás keretében – mivel a mostani lelkész nem vett részt az eseményen – Tóth-Szöllős Mihály megáldotta és megszentelte az új búzából sült kenyeret, amelyet azután Nagy Tamás polgármester szelt meg és osztott szét a jelenlévők között.

Az emlékezés mindenki számára indíttatást és erőt adott a közösségben való megmaradásra és továbbberősödésre.

■ TSZA

Veled, Urunk, sohasem nélkülöd!

► Kinek mit jelent augusztus 20-a? A vízi és légi bemutatókat? A budai Várban megrendezett mesterségek ünnepét? Az új kenyeret? A szentmisét a Bazilikában, a körmenetet? A színes ünnepi rendezvények sokaságát, amelyek fénypontja a tűzijáték? Ezt is, azt is. Létezik azonban egy különleges összetételű, ünnepelő gyülekezet, amelynek tagjai évente egyszer, augusztus 19-én délután találkoznak egymással – mindig ugyanott: a Duna-parton, a Szilágyi Dezső téri református templomban. 2000, azaz a millennium éve óta él ez a szép hagyomány: az evangélikus és a református egyház – vendégül látva más történelmi felekezetek képviselőit, valamint magas rangú állami tisztségviselőket – közös istentiszteleten ad hálát nemzeti ünnepünk előestéjén. A „teljesség igénye nélkül” említve néhány nevet, az idei ünnepet megtisztelte jelenlétével *Szili Katalin*, az Országgyűlés elnöke, *Mádl Ferenc* volt köztársasági elnök és felesége, *Gulyás Kálmán* egyházügyi államtitkár, *Orbán Viktor* volt miniszterelnök, a Fidesz elnöke, valamint a közelet több képviselője. Az istentiszteleten – a katolikus egyház részéről – részt vett *Paskai László* és *Erdő Péter* bíboros, *Seregély István* érsek, a püspöki konferencia elnöke és *Veres András* püspök, továbbá megjelentek más egyházak vezetői is.

A város már javában ünnepelt: odakint – azaz odafent – éppen egy látványos légi bemutató zajlott, ám az érkező *Gulyás Kálmán* egyházi ügyekért felelős címzetes államtitkár megnyugtatta a gyülekező vendégeket: „papírja van” arról, hogy este hat órára, az istentisztelet kezdetére abbamarad a zúgás. A szervezők előrelátó munkájának köszönhetően tényleg semmi sem zavarta az istentiszteleten részt vevők áhítatát.

A különleges, csillag alakzatú templomban elsőként *dr. Bölskei Gusztáv* református püspök köszöntötte a megjelenteket. Beszédében rámutatott: az augusztus 19-i ökumenikus istentiszteletnek az az egyik legfontosabb üzenete, hogy együtt vagyunk – különböző felekezetű, más-más politikai nézeteket valló, határon inneni és túli magyarok. Ez már önmagában is nagy szó egy sokszor szétűző társadalomban. Bölskei Gusztáv ezután a taizéi alapító atyának, *Roger* testvérnek éppen az istentiszteletet megelőző napokban bekövetkezett ha-

láláról szólt, melyet „döbbenettel és borzongással” vett tudomásul a világ. A püspök a 21. század első keresztény mártírjának nevezte a gyilkosság áldozatává vált atyát, aki „imára kulcsolt vagy áldásra emelt, üres kézzel ment el a világból”. Emlékének egyperces néma felállással adózott a templomi közösség.

Az idén *Gáncs Péter*, a Déli Evangélikus Egyházkerület lelkészi vezetője hirdette az igét Mt 20,25–26 alapján. (A hagyomány része ugyanis, hogy az egyik évben református, míg a másikban evangélikus főpásztor szolgál a szöszéken.)

Szent István ünnepén a püspök az állam és az egyház, a magyar társadalom aktuális kérdéseinek összefüggésébe állítva hirdette a jézusi szót: „...aki nagyvá akar lenni közöttetek, az legyen a szolgátok...”

Gáncs Péter kiemelte: ahhoz a nemzedékhez tartozik, amelynek István királyról alkotott képét nem annyira az iskolában tanult alakították ki, sokkal inkább az *István*, a király című rockopera. „Király vagyok, Uram, a Te akaratod-

FOTO: FARKAS BALÁZS

Több mint ezer gazdálkodó gyűlt össze augusztus 20-án délelőtt a budapesti Felvonulási téren, hogy államalapításunk ünnepén istentiszteleten kérje Isten áldását munkájára. *Kovács Bánk* ferences szerzetes atya, *Bereczky Zoltán* református és *Horváth-Hegyi Olivér* evangélikus lelkész szolgált a Föld-istentisztelet elnevezéssel illetett ökumenikus alkalmon, melynek keretében párhuzamos úrvacsoraosztás, illetve áldozás fejezte ki a keresztény egységre való törekvés igényét és a felekezeti különbségeken átvélt közösség megélésének örömet. Az istentiszteletet követően *Eperjes Károly* színész az *Eucharistia* című Babits-verset adta elő.

■ HHO

Morzsák az új kenyér ünnepéről

Kenyérünnepet szerveztek a budapesti Vajdahunyad várában. Hullámszik a tömeg, az emberek időnként megállnak, nézik a kemencék előtt sürgölődő, izzadó pékeket. Alig várják, hogy kivegyék az illatos tésztát, azonnal alkalmi sorok alakulnak ki a falatokért. Kézzel törik, marcangolják a még forró kenyeret. Egy fiatal suhanc – próbálván lehűteni – labdázik egy darab serclivel, egyik kezéből a másikba dobálja. Amikor nem tudja elkapni, és elejt, mellette lévő társának éppen sikerül belerágnia. Jót nevetnek, s a „focista” nagyon büszke rá, hogy ilyen ügyes és gyors volt. Van ingyen kenyér, ingyen pékáru, így bőven jut a földre és a szemetesbe is. Pedig jobban meg kellene becsülni! Időseknek, fiataloknak, szegényeknek és tehetősekeknek egyaránt – még akkor is, ha ingyen van. De – úgy látszik – ezt már csak keveseknek tanítják meg.

Gazdák vertek sátrat a Felvonulási téren. Fogy a bor és a pálinka, nagy hangon, szíves szóval invitálják egy pohárra a nézelődőket is. Számtalan bográcsban rottyog a gulyás. Csodás illatok terjengenek a levegőben, az egész tér egy vidám, színes forgatag. Mosolyognak az emberek, innen is, onnan is nevetés hallatszik. Itt biztosan nem marad éhesen senki, valamelyik bográcsból mindenkinek jut – ha ilendően kér. De nem csak gulyásból van kóstoló, hiszen lehet mézet, zöltséget, kenyeret, kalácsot – és még ki tudja mit – is enni. Azután elcsendesül a tér. Köszöntik az új kenyeret, és hálát adnak a Mindenhatónak a termésért. Sokan megille-

tődbe nézik, hallgatják, s talán arra gondolnak, hogy hány embernek milyen sok munkája van abban, hogy az elkövetkező évben is naponta sült friss kenyér.

Hatalmas tömeg gyűlt össze a Szent János körmenetre. Szűnni nem akaró hullámokban követik egymást a csoportok. Zászlóval, felirattal tájékoztatják a kívülről arról, hogy voltaképpen kik is ők, vagy egyszerűen ruházatukkal jelzik összetartozásukat. Lassan, méltóságteljesen halad a sor a tömeg szegélyezte útvonalon. Ahol elhaladnak, itt is, ott is taps hallatszik. Éppen úgy kijár a tetszésnyilvánítás a politikai élet jelen lévő képviselőinek, mint az egyenruhás lovagrendeknek vagy a kormányzóra emlékező társaságnak, de – különös módon – megtapsolják az ősmagyarok jelmezében érkező lovasokat és a Magyar Honvédség hadszolgálatú alakulatát egyaránt. Lassan halad a menet, átszellemült, komoly arccal kísérik az ereklét. Látható, hogy a körmenet résztvevői valóban átélnek az ünnep méltóságát.

Hatalmas hangerővel szól a zene az Akadémia előtti téren. A színpadon táncosok, színészek imitálják az éneklést. Mi sem természetesebb, mint hogy az *István*, a királyt adják elő. A tömeg együtt énekel, mozog a zenével, hiszen aligha van valaki e hazában, akinek ne lennének ismerősek a fülbemászó dallamok. Villódnak a fények, újból és újból behasít az esti szürkületbe a szőlőgitár éles

ból. Minden magyarok királya. / És én azt akarom, hogy ennek a népnek országa legyen. / Veled Uram, de Nélküled! – idézte a rockopera zárómondatait, amelyek véleménye szerint ma is időszerű kérdéseket vetnek fel. Mint hangsúlyozta, ez az ellentmondásos helyzet végigkíséri népünk ezeréves történelmét, és sajnos ma is van aktualitása. A püspök elmondta: Szent István személye az állam és az egyház harmonikus viszonyát, a nemzet konstruktív együttműködését szimbolizálja, ma viszont együttműködés helyett „meddő számháború” zajlik az egyház-finanszírozásról, és úgy tűnik, némelyek számára az egyházak mára csupán egy „lefáradagandó költségvetési tételt” jelentenek az ország életében.

„Jézus tanítványaként végezzünk mi is önvizsgálatot!” – figyelmeztetett az ige alapján Gáncs Péter. „Vizsgáljuk meg, mennyire töltjük be krisztusi kötelességünket, és hogyan adjuk tovább a meghívást Isten országába” – folytatta. „Mit teszünk a körülöttünk élőkért, a rászorulóknak, a »legkisebbekért«, drága, ezeréves magyar hazánkért? Küldetésünket csak Krisztus szeretetéből táplálkozva tölthetjük be: csak veled, Uram, és általad – sohasem nélkülöd! Ezért a gyógyító kommunikációért, a nemzetet újra átölelő együttműködési készségért imádkozunk” – zárta igehirdetését a püspök.

Az istentisztelet kiemelkedő színvonalú egyházzenei szolgálatát *Fassang László* orgonaművész, valamint az EHE fúvószenekara látta el *Johann Gyula* egyetemi lelkész vezetésével, a liturgiában pedig részt vett – evangélikus részről – *Benczúr László*, az Északi Evangélikus Egyházkerület felügyelője is.

Jövőre – reményeink szerint – ismét együtt ünnepelünk...

■ KÓHÁTI DOROTTYA

A fűben egy kicsi gyermek készül vacsorához. Műanyag dobozból fogja elfogyasztani a megmelegített, egyszerű főzeléket. Békésen ül a földre tett párnán, és várja, hogy szülei mellé térdeljenek. S amikor együtt vannak, valamennyien összeteszik a kezüket, asztali áldást mondanak, majd az apróság nekilát az evésnek. Különös ellentmondás. A kavargó összevisszaságban egy békésen imádkozó, majd jóízűen falatozó gyermek.

■ GYARMATI GÁBOR

HETI ÚTRAVALÓ

Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok. (1Pt 5,7)

Szentháromság ünnepe után a tizenötödik héten az Útmutató reggeli ígéiben az emberek aggodalmaskodásáról és Isten gondviseléséről olvashatunk, hogy eljussunk ennek felismerésére és megtapasztalására: „Áldott az Úr! Napról napra gondot velünk rólunk szabadító Istenünk.” (Zsolt 68,20) Így kérjük őt, ha még terheli életünket a hitetlenség eme bűne: „Hallgass, Uram, imádságomra, és figyelj könyörgő szavamra!” (Zsolt 86,6) Az aggodalmaskodás leghatékonyabb „ellenszere” a hálaadás. „Semmiért se aggódjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tájrátok fel kéréseiteket Isten előtt...” (Fil 4,6) A Hegyi beszédben Jézus is óv az aggodalmaskodástól; háromszor is elmondja: „Ne aggódjatok...” (Mt 6,25.31.34) Isten gondot visel gyermekeire; aki alázatos, az tudja, hogy teljesen rá van utalva az ő irgalmas szeretetére és gondviselésére. Heti ígénk szerint minden testi és lelki gondunkat csak a minden kegyelem Istene oldhatja meg, ezért „övé a dicsőség és a hatalom örökkön-örökké” (1Pt 5,11)! Isten embereken keresztül végzi gondviselő munkáját; Pál a filippi gyülekezet adományát Istennek tetsző s az evangélium terjedéséért hozott áldozatnak tekintette: „Mégis jól tettétek, hogy közösséget vállaltatok velem nyomorúságomban.” (Fil 4,14) Az apostol minket is óv a felfuvalkodottságtól és a telhetetlenségtől, illetve a pénzimádattól, amely valójában bálványimádás: „Te pedig, Isten embere, kerüld ezeket.” (1Tim 6,11) Isten életmentő gondviselésének a jele, hogy Pállal együtt mindenki megmenekült a hajón, de őt is felhasználta ebben: „Ezért intelek titeket, hogy egyetek, mert az is megmeneküléseket szolgálja. (...) ..vette a kenyeret, hálát adott Istennek...” (ApCsel 27,34a.35) Mindennek rendelt ideje van; az Úrtól jövő gondoskodásnak és annak is, hogy Jézus ígéjében felénk irányuló gondoskodását elfogadjuk. Testvérem, talán te is „sok mindenért aggódsz és nyugtalan-kodsz, pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre” (Lk 10,41–42), az Úr Jézusra. Solus Christus! – vallotta reformátorunk is. „Hát csak hagyjuk rá a gondjainkat. Munkád és iparkodásod nincs ellenére a hitnek, sőt szükséges a test megzabolázására. Az aggodalmaskodás azonban Isten ellen van!” (Luther) Jézus gondoskodott tanítványai minden szükségéről: „...volt-e hiányotok valamiben?» »Semmiben« – válaszolták.” (Lk 22,35) Mai tanítványainak „csak” a hit kardját kell használniuk az aggodalmaskodás elleni küzdelemben. Jézus a mezei beszédben arról (is) tanít, hogy kik az igazán boldogok Isten értékrendje szerint. A négy boldogmondásban és ezek negatív tükörképében, a négy jajkiáltásban felismerhetjük, hogy az ő követői – a külső körülmények ellenére – már most is boldogok. „Örüljetek azon a napon, és ujjongjatok! Íme, nagy a ti jutalmatok a mennyben...” (Lk 6,23) Ezért „ne aggodalmaskodjál...” (Eé 586)

■ GARAI ANDRÁS

Kedves Gyerekek!

► **A most induló sorozat főhőse Anita. Kalandjairól hat alkalommal olvashattok a Gyermekvár rovatban. A történetek végén találotk egy-egy rejtvényt is; a megfejtéseket küldjétek el a szerkesztőség címére (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írájatok rá: Gyermekvár. A hatodik rész után sorsolást tartunk, amelyen három szerencsés megfejtő ajándékcsomagot nyer. Aki minden alkalommal beküldi a helyes megfejtést, annak a neve hatszor kerül a kalapba, így nagyobb esélye van arra, hogy nyerjen.**

I.

Anita rosszkedvűen ballagott anyu mellett. Idegen város, idegen utcák, nincs miért nézelődni, úgyse találkozik az ember tekintete kedves ismerőskével. Olyan más itt minden! Jaj, minek is kellett ideköltözniük! Szinte az egész nyár ráment a készülődésre, pakolásra, be rendezkedésre, órá már alig maradt idejük anyuéknak, most meg mindjárt kezdődik a sulis...

Oththon. Patakon minden annyira vidám volt! A szomszédban lakott Erika, akivel egész kicsi kora óta barátkozott, és közösen készülődtek az iskolába is. Igaz, elültették őket egymás mellől a sok órai locsogás miatt, de az osztályban azért együtt lehettek. Hazafelé pedig meg lehetett beszélni az asznapi érdekes eseményeket is. Mert ott mindig történt valami említésre méltó, de itt...

– Hajjaj – Anita keserveset sóhajtott. Anyu a fejét csóválta.
– Miért vagy megint ilyen lehangolt, kicsim? – kérdezte aggódva. – Csak nem leszol beteg? Máskor mindig úgy örültél ezeknek az iskolakezds előtti bevásárlásoknak, most meg rád se lehet ismerni – nézett rá fejcsóválva.
„Olyan nehéz ez, hogy anyu sem érti, pedig neki is hiányzik bizonyan a sok régi ismerős, barátnő, szomszéd” – gondolta.
– Anyu, te nem érzed itt egyedül magad? – bökte ki végül Anita. Anyu tétován elmosolyodott.
– Hát, kicsit nekem is furcsa ez az

egész, olyan hirtelen történt. De tudod, apu itt most remek munkahelyet kapott, és úgy tűnik, ez az a hely, ahol sokáig szükség lesz a munkájára. Nekem is sikerült állást találnom, neked pedig egy jó hírű iskolát. Az pedig majd kiderül, hogy a régi barátok közül ki marad meg, és ki helyett találunk újat. Nem kell félni – válaszolta anyu, de látszott rajta, hogy most még ő is inkább csak reméli, hogy majd jó lesz...

Anita szíve viszont felderült. Erika is mindig azt mondta, hogy nem kell félni, de ő azt is hozzátette, hogy „törődik velünk az Úr”. A barátnője biztosan most is imádkozik azért, hogy ez az Úr törődjön vele. Jó volt erre gondolnia.

A vásárlás azután szépen elterelte a figyelmüket, de este Anita megint nagyon szomorúan vonult be a szobájába. Milyen szép ez az új táska és a tolltartó is! De jó lett volna megmutatni Erikának, és elmesélni, hogy mennyi érdekeset látott a boltban! Tanév közben, amikor újra lesz majd zsebpénze, feltétlenül megveszi magának azt a furcsa, színváltós tollat, amelyik egyszerre fog kéken és rózsaszínűen. Gondolataiba mélyedve gyűrögette a párnája sarkát. Észre sem vette, hogy mit csinál, csak amikor kipottyant alóla a Bibliája.

Nahát! Erről egészen megfeledkezett, pedig kis barátnője úgy búcsúzott el tőle, hogy neki ajándékozta ezt a könyvet. Szórakozottan lapozgatta, közben rátörtek a közös olvasgatások emlékei. „Mielőtt olvasni kezdem, mindig imádkozom azért, hogy Isten üzenjen nekem, és ért-

DSIDA JENŐ

Diákimádság

Idegen szavak bábel-zavarából félrevonulva, ím, lelket cserélek s kezemet szépen összekulcsolom – Te még megérsesz, úgy-e Istenem, Akkor is, hogyha – magyarul beszélek?

Künt sáros, hullott, őszi levelek. Csupasz fák ölmos, felhős ég alatt, lomha köd fojtja a melódiákat – és csak én vagyok egyedül merész, akiből most is imádság fakad.

Engedd Uram, hogy két karom kitárjam, s szívem igya fel mind-mind az esőt és tönkre-szikadt, szomjas talajából csíráztassál ki valami szent álmot, szépet, boldogat, nagyot, jólesőt!

Acélozzad meg két karomnak izmát, hogy szebb jövődöm piros hajnalán nagyon erősen megöleljelek, s kebleden sirjam le a múlt bűnét, utolsó Védőm, Istenem, Atyám!

Hadd bontsam ki majd selymes lobogómat, s míg sziporkázó, víg tavasz ragyog – csordultig telve hittel, akarással, zenés ajakkal kiáltsam az égbe: Istenem, olyan fiatal vagyok!

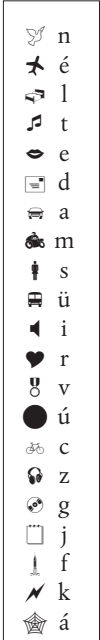
hessem, ami nekem szól belőle” – magyarázta Erika. Ő meg csak bólogatott, sose gondolt rá, hogy ilyen fiatalon is lehetne Bibliát olvasni. Azt gondolta, az csak a felnőttek dolga. Erika viszont kedvesen, komolyan és nagyon érdekesen tudott beszélni a hitéről. Olyankor ő is kedvet kapott ahhoz, hogy csatlakozzon hozzá, és megpróbálkozzon a bibliaolvasással.

Csakhogy eddig mindig együtt olvasták a Bibliát. Különös, izgalmas volt most egyes-egyedül lenni ezzel a könyvvel. „Imádkozni kellene” – gondolta tétován. De semmi okos vagy fennkölt nem jutott az eszébe. „Csak őszintén, amit gondolsz” – csendült fel benne Erika hangja. Kicsit még gondolkodott, aztán összeszedte a gondolatait, és annyit mondott:

– Istenem, olyan egyedül vagyok, segíts, hogy legyen barátom ezen az új helyen is!

A lapok közül egy kis virágos kép fordult ki. Egy levél. „Drága Anitám! Sokat fogok rád gondolni. Ha teheted, írj majd, mert máris nagyon hiányzol nekem. Szeretettel gondolok rád: Erika.” Óvatosan megfordította, és a hátulján ott olvasta kedvenc aranymondását Jó-zsué könyvéből.

Hogy melyiket, azt megtudhatjátok, ha megfejtitek a titkosírást.

Fuvallat a templomban

Öskün koncertezett a New Life

► **Kitűnően bizonyította a New Life ökumenikus ének- és zenekar az ösküi evangélikus templomban július 28-án tartott koncertjével, hogy Isten nevének dicsőítésére éppúgy alkalmas lehet egy modern hangszerekkel felszerelt énekkar, mint egy orgonazenés istentisztelet. De koncertjükkel nem ennek a bizonyítása volt a céljuk, hanem a hitvallás, a kiállás és az öröm hangjainak hallatása, amelyek a Mindenható szeretetét éneklik. A dalokat egy-egy személyes bizonyásgtétele tette, varázsolta még szívhez szólóbbá, amelyek egyúttal példaértékűen tanúskodtak a zenekar tagjainak élő, buzgó hitéről.**

Előre bocsánatot kérek a zenekar tagjaitól, ha rövidke írásomban visszacsengenek vallomásuk szavai; az elhangzottak további gondolatokat szültek – az esti koncert után nem lehetett megérintetlenül átlépni a templom küszöbét. Figyelmeztetés, jel, ígéret áradt a dalokból és a bizonyásgtételekből egyaránt.

Zajos világban élünk. A nappal – és gyakran az éjszaka – óráit, életünk mozgásterét túl sok minden árasztja el, ami lefoglalja érzékszerveinket, automatikussá teszi gondolkodásunkat, és rombolja a lelkeségünket: szó a tévé, a rádió, harsognak a reklámok, a mai világ talmi csillogását hirdető téveszmék. Nem tudunk csendben maradni, és nem hagynak minket csendben lenni. Olykor mi magunk sem akarunk csendben maradni. Félünk tőle, félünk a gondolatainktól, amelyek csak ekkor születhetnek meg igazán. A csendben – a lelki csendben – halljuk meg az Úr szavát; a csendben elsuttogott öröm, hála, a csendben megszülető kétségbeesett sóhaj tisztán száll felfelé.

Valami hasonló lehet ez, mint az a kis vallomás, amelyet nemrégiben e-mailben kaptam. Egy felmérés során gyermekeket kérdeztek meg arról, hogy szerintük mi a szeretet. Az egyik válasz így szólt: „A szeretet az, amit karácsonykor lehet hallani. Ha abbahagyod az ajándékok kicsomagolását, akkor hallod meg.” A csendnek hangja van. Istenhez hívó hangja. Hagyod, testvérem, hogy ez a csend a te életedben is hallható legyen?

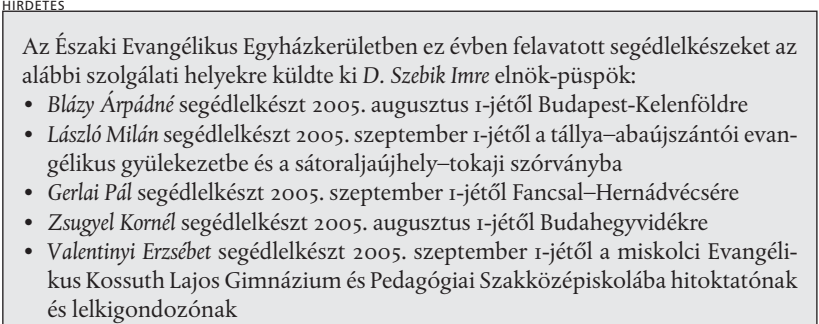
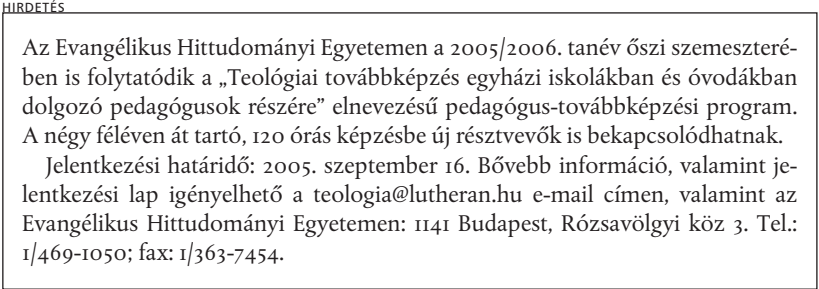
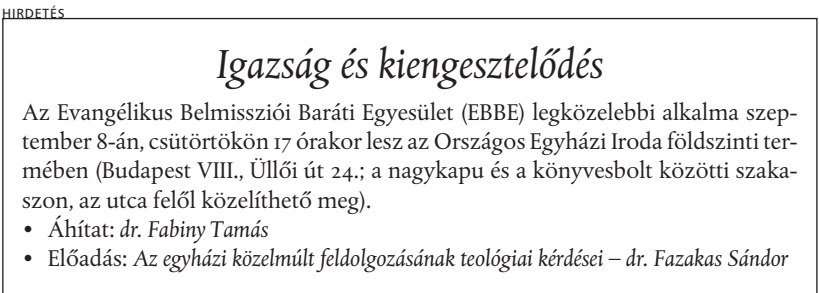
Emberi kapcsolatainkban eluralkodott a bizalmatlanság, a bizonytalanság. Felelőtlenül ígéretünk, tetteink, szavaink nem átgondoltak. Megígérjük, hogy megtesszük – mégsem tesszük meg. Megígérjük, hogy pontosak leszünk – mégsem vagyunk azok. Megígérjük, hogy hűségesek leszünk – mégsem vagyunk azok. Mennyire ellentétes ezzel – és emiatt a világ szemében elfogadhatatlan, taszító –, hogy az élő Isten szava igaz! Nincs nagyobb „veszélye” mai világunknak, mint az ige, a Szentírás! Ma már nem támadják vehemensen a Bibliát – a tendencia inkább a nevétségessé tétel, a bagatellizálás. Testvérem, a világ fél a tiszta szótól, fél az igaz szótól! Mersz-e, merünk-e a bibliai zsinórmérték szerint élni?

Egy másik bizonyásgtétele magával ragadó gondolata az volt, amely Isten és ember kapcsolatot a pók munkájához, hálójának elkészítéséhez hasonlította. Amikor ugyan-is a pók elkezdi szőni a hálóját, egy fő fonálon ereszkedik alá, s ezután fog neki a munkának. Mindig óvatosan sző, mert ha a fő fonalat elvágja, a hálója összezuhan, s ő maga esik csapdába. Így vagyunk ezzel mi, emberek is. Építjük a saját kis világunkat, a családunknak, a munkánknek, a mindennapi dolgainknak, a szenvedélyeinknek élünk, de ha az életünk értelmét adó fő szálát, az Istennel való kapcsolatot elvágjuk, vergődni kezdünk a saját hálónkban, s öklünket rázzuk az ég felé. Ilyenkor végiggondolod-e, testvérem, hogy nem te vágta el azt a szálát? Egy nagyon plasztikus, bizonyára sokak által ismert kép jutott még eszembe: a bűn vágja el ezt az égi kapcsolatot. De a remény Istene azért olyan csodálatos, mert hatalmasságában és kegyelmességében újra meg tudja kötni az elszakított fő fonalat! Az újrakötés miatt pedig rövidebb lesz a madzag, mint volt – a kegyelem által újra felelevenített kapcsolat közelebb visz a Teremtőhöz.

Egy lelkipásztor meglátogatta beteg barátját a kórházban, aki már haldoklott. A biztató szavak talán önkéntelenül fordultak át a Jézusról szóló bizonyásgtételebe. A beteg barát könnyes szemmel nézett az ágy mellett ülőre, s csak ennyit kérdezett: „Miért nem előbb?” Evangelikusként nevünkben hordozzuk a jó hírt. *Sarkadi Imre* írja keserűen egyik novellájában, hogy „mit érek én a te bölcsességgeddel, ha benned van?” Mit ér jó hírt hordozó nevünk, ha nem tudjuk, nem akarjuk átadni a tartalmát? Nevünkben hordozott azonosság tudatunk, a kiformalódott hit nem engedheti, hogy csöndesen, magunkba zártan éljük meg kereszténységünket. Tettre, hirdetésre, cselekvésre kell készteszen bennünket – ebben teljesedik ki a hit. Az örömhírt meg kell osztanunk arra szomjúhozó társainkkal – a megélt hitnek cselekedetekben kell megnyilvánulnia, kinek-kinek kamatoztatnia kell a fentről adatott képességeit! Testvérem, tudsz-e még ma szólni valakinek? Tudsz-e még ma jó példával, szorgos munkával elől járni? Így kell tennünk, amíg nem késő!

Köszönöm a New Life együttes tagjainak, hogy mertek, mernek tanítani, bizonyásgot tenni, és hálás vagyok a Mindenhatónak, amiért hagyta, hogy megérintsék a lelketem, és felbátorított az írásra.

■ PATAKI GERGELY

Urunk áldása legyen szolgálatauknál!

Az előző rejtvényt sorozat három szerencsés nyertese: Kovács Veronika (Felpéc), Piszkei Gábor (Győr) és Vineter Mónika (Szeged). Nyereményeiket postán küldjük el. Gratulálunk! A többi, helyes megfejtést beküldő játékos apró meglepetést kap.

T. PINTÉR KÁROLY FELVÉTELE

Big Daddy Wilson személyében amerikai sztárvendége is volt augusztus utolsó szombatján Solymáron az V. országos ökumenikus gospel zenei fesztiválnak. A fekete bőrrű énekest magyar származású muzsikusból álló együttes kísérte, de a közel hatórás jubileumi gálán a műfaj külföldi és honi kiválóságai angolul és magyarul egyaránt ugyanazt az Urat – az egy élő Istent – dicsérték.

Pásztorok a tűz körül

► **Ennyi papot egy rakáson! – elevenítette fel első gondolatát egy lelkész a Déli Egyházkerület lelkészeinek munkaévkezdő konferenciáján, mosolyra fakasztva ezzel a jelenlévőket. A pozitív élmények, jó beszélgetések és a tartalmas program eredményeképpen közös kívánságként fogalmazódott meg, hogy az augusztus 22–24. között Balatonszárszón megrendezett alkalomnak a jövőben is legyen folytatása.**

A Marcinak keresztelt kedves kis figura először a bevezető előadás diaképei között bukkant fel, de gyorsan a konferencia szimbólumává vált, mert arra hívja fel a figyelmet, hogy a prédikációnak eseménnyé kell válnia. Dr. Szabó Lajos gyakorlati teológiai professzor és dr. Szabóné Mátrai Marianna ennek a rendkívül aktuális témának a tanulságaival indította útnak a lelkészeket – azzal a reménységgel, hogy a „kreatív utak az igehirdetés megújításához” vezetnek. Újtjelző táblát jelenthetett Martin Nicol Dramatizált homiletika című könyve, az éjszakára kapott házi feladatok, valamint azok a kis csoportok, amelyekben a különböző egyházmegyéhez és korosztályhoz tartozó lelkészek egymásra figyelve próbálták például a tanévnyitó istentisztelet textusának eseményszerűségét megragadni.

Az evangélikációs sorozatban Gémes István stuttgarti lelkész a különböző személyekre, illetve dolgokra irányuló szeretetet úgy állította fókuszba, hogy a bibliai alapok és a valós helyzet felvázolása után tovább is mutatott. Zsid 13 alapján a testvérszeretet kapcsán a szolgatárs megbecsüléséről, az idegenszeretet kapcsán a másság jézusi megközelítéséről, a pénzszeretet kapcsán pedig az anyagiakhoz való helyes viszonyulásról beszélt.

A baráti beszélgetésekre mindig akadt idő, akár szervezeten is, amikor – az ifjúsági ének után szabadon – „a tűz körül ültek a (lelki)pásztorok”. Elismerően nyilatkoztak a csabai kolbászról, énekeltek a népdalokat, de pásztori kérdéseket is felvetettek a jelen lévő kollégáknak és egyházvezetőknek egyaránt.

A záró úrvacsorai istentisztelet – melynek sajátos liturgiáját néhány önkéntes állította össze – valóban esemény volt, hiszen a levett cipő az Isten előtt való megállás különlegességét, a körbeadott szőlőfürtől szakított egy-egy szem pedig az egy tőhöz tartozást erősítette. Az utolsó vacsora hangulatát idézte, ahogy kézzől kézre járt a kovásztalan kenyér és a kehely. S talán az ily módon is megmozdított lelkészek gyülekezeteiben ezután még inkább eseménnyé válik az Isten ígéje.

■ HULEJ ENIKŐ

FOTO: BARTHEL-RUZSA ZSÓLT

ISTENTISZTELETI REND / 2005. szeptember 4.

Szentháromság ünnepe után 15. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Mt 6,24–34. Alapige: iTím 6,6–11. Énekek: 372., 331.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bence Imre; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Herzog Csaba; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békasmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévay Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (tanévnyitó, úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; du. 6. Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Smidéliusz András; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Blázy Árpád; de. fél 10. (családi, tanévnyitó, úrv.) Joób Máté; de. 11. (úrv.) Blázy Árpád; du. 6. Blázy Árpádné; **XI., Németsvölgyi út 138.** de. 9. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (családi, úrv.) Bácskai Károly; de. fél 12. (úrv.) Zsugyel Kornél; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) dr. Karner Ágoston; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Szloboda József; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Pósfay György; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Bátovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11.** de. 10. (tanévnyitó, úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Kósa László; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Kósa László; **Rákoscсаba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Hulej Enikő; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) id. Pintér Károly; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) id. Pintér Károly; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. Bácskai Károly.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Istentől kapott szépség és tehetség

Kétszáztiz éve született Dukai Takách Judit

► **Vas megye egyetlen elismert költőnőjéről, Dukai Takách Juditról irodalomtörténészek és kritikusok sokféleképpen írtak. 1795. szeptember 4-én született tekintetes Takách István evangélikus földbirtokos és Múzsai Vittenyédi Terézia gyermekeként Dukán. Születésének időpontját az anyakönyvből vett adatok alapján pontosítottam, mivel nem egyezik a lexikális adatokkal. Ez év augusztusában az ódon kriptá előtt állva nem korának vágyott nőideálja elevenedett meg előttem, hanem az az evangélikus keresztény teremtes, akit kora gyermekkorától fogva imádságos életre neveltek szülei. Az a szép arcú leány, aki ékszerként keresztet hordott a nyakában, s akiről kimondottan szolid, komoly tekintetű arcképet is festettek egykoron.**

Gazdag szülei se pénzt, se fáradtságot nem kíméltek, hogy egyetlen gyermeküknek megadják mindazt, ami által művelt, illedelmes, szorgalmas felnőtté cseperedhet. Édesanyja mindennap imádkozott vele; együtt olvasták a Szentírást és az imakönyvet is. Gyermekkorában írt, reánk maradt első verse szomorú körülmények között született. Judit édesanyja sokat betegeskedett, s a leányt az ő betegsége mellett állva érintette meg először a halál szele. Ennek az élménynek a hatása alatt írta a következőket: „Ellankadok, elhervadok, nem tudom, mi talál; / Tán végemhez közel vagyok, leszakaszt a halál. / Mindegy, úgyis meg kell lenni, mit akar az Istenség, / Oh mi határt nem szabhatunk, gyenge az emberiség.”

Dukai Takách Judit a soproni evangélikus líceum falai között szívta magába a tudást és a műveltséget, elsajátította a német nyelvet, és zongorázni is megtanult. Édesapja nagy öröme és komoly biztatására tovább folytatta a versírást.

A fiatal költőnő igen produktív volt, s hetente több verssel is megörvendezettte lelkes édesapját. Az első költeményeket a család barátai terjesztették; ezekben a természet és a vidéki életforma képei, az erdő-mező, a csillagos éj vagy a lágy esti harangszó témái jelentek meg. Néhányat közülük meg is zenésítettek,

és énekelgették őket. Versei rövidesen egész Kemenesalján ismertté lettek. Később már nemcsak a falusi élet idillje adott ihletet az íráshoz a költőnőnek, hanem a szomorúság, a melankólia, a fájdalom érzése, valamint a honszeretet és a társadalmi élet mindennapos tapasztalatai is. Komoly hatással volt rá Berzsenyi Dániel barátsága és a Helikon ünnepségsorozat, melynek meghívott vendégként rendszeres résztvevője volt. 1815-ben Berzsenyi Dániel ódát írt Dukai Takách Judithoz, melyben a szépem hivatásáról és méltatlan helyzetéről elmélkedett. Kifejtette, hogy a nő nem csupán „öszöninknek szenvedő edénye /

S nyers kényeinknek játszó eszköze.” (...) „Oh, nagy s dicső cél van nekik feladva, / s rendeltetésök szebb, mint a miénk!” – vallotta a haza „remetéje”.

Dukai Takách Judit költeményei kéziratban terjedtek el. Megbecsült és ünnevelt költőnő volt, egyenrangú szellemi társként tekintettek rá a 19. századi férfitársadalomban. Elvitathatatlan, hogy Istentől kapott szépsége sok költőt ihletett írásra, még jóval halála után is.

Nem tartom feladatommak, hogy irodalomkritikus módjára méltassam írásait, inkább hálát adok a Teremtőnek egy poétalelkű magyar leányért, aki később mint édesanya, feleség és jó gazdaszony is példaképe lehetett kora leányainak, asszonyainak. Verseit olvasván kiderül, hogy házasságkötése után egyszerre tusakodott benne a „karriervágy”, a világi dicsőség után való sóvárgás, szépségének ünneplése, a beteljesületlen szerelem és az asszonyi kötelességtudat. Úgy érzem, sokat térdelhetett lelki békességért és megnyugvásért imádkozva.

Utolsó verseiben már a közelgő elmúlás fájdalmas hangjai szólnak meg: „Majd ha egyszer bús síromba letétemek örökre, / Elváltozott alakomban repülök környéktekre. (...) Ti akkor, óh hív barátim, jöjjetek a szent helyre, / Ahol minden kívánságim érnek boldog létele-re. / Barátnétok hült hamvára hullassatok könnyeket, / Ültessetek sírhalmára rózsát, s nefelejteket.” (Esti fantázia)

1836. április 15-én, negyvenegy éves korában rövid tüdőbetegség után az élet és halál Ura magához hívta Dukai Takách Juditot. Tisztelettel hajtom meg fejem a kétszáztiz évvel ezelőtt született költőnő előtt, Isten iránti hálával emlékezve arra a testvérünkre, aki azóta – reménységünk szerint – Jézus Krisztus érdeméért az angyali karban pengeti hárfáját, magasztalva a Teremtőt.

■ CSERÁGI ISTVÁN

Egy elfelejtett tudós tanár: Szelényi Ödön

► **Méltatlanul mellőzte egyházunk. A konzervatívok féltékenysége elutasította liberalizmusát, pedig azt vallotta: „A teológiai tanár három fő kelléke: a tudás, a pedagógiai képesség és az erős, élő hit.”**

Az utókor megkésett tiszteletadása az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum ajándéka. A „Tudós tanárok – tanár tudósok” sorozatszerkesztőjének, Jáki Lászlónak a jövőtől a minap jelent meg Vincze Tamás és Ugrai János száznegyven oldalas könyve, a sokoldalú Szelényi objektív, szakavatott méltatása. A tetszetős, könnyen tartható könyvecske három témakört ölel fel: ismerteti Szelényi Ödön életét és pályafutását, pedagógiai és közéleti tevékenységét, valamint Szelényit, a tudóst.

Szelényi Ödön 1877-ben született Késmárkon. A nemesi rangra emelt patrícius família (a szepesremetei Schneider család) sarja nem kevesebb, mint hat közép-, illetve felsőfokú intézmény katedráján tanított. Mezőtúr, Lőcse, Késmárk, Pozsony, Budapest és Debrecen protestáns intézményei voltak zaklatott életének állomásai. Széles látóköréből adódó kritikai állásfoglalásai mindig visszhangra, olykor visszautasításra találtak. A trianoni békediktátum után ideiglenesen egyesített pozsonyi–eperjesi teológiai akadémia kötelékéből nem vette át a pécsi Erzsébet Tudományegyetem soproni teológiai fakultása: a nagy tudós, több száz filozófiai, történeti, pedagógiai és irodalmi tanulmány szerzője soha nem lehetett egyetemi professzorrá, csupán – végül is több akadályt legyőzve – egyetemi magántanárrá Debrecenben.

Ha megismerjük munkásságát és műveinek e könyvben közreadott gazdag bibliográfiáját, akkor értjük meg igazán, hogy a neveléstörténeti, az irodalomtudományi és a vallásfilozófiai módszertan terén is milyen fontos alkotások születtek tollából. Egyik legmaradandóbb alkotása, a magyar evangélikus nevelés története a reformációtól napjainkig (Pozsony, 1917) a reformáció 400. évfordulójának akart emléket állítani. (A ma nemzedéke követi-e 2017-ben Szelényi Ödön példáját?)

Modern, újító szellemű, kora teológiai gondolkodását több vonatkozásban is megelőző tudósunk volt. Egész pályája során a pedagógiai újítások és ezek létrehozói, például a reformer típusú személyiségek érdekelték. Az egyház és a társadalom visszás jelenségeire már a 20. század első évtizedében felfigyelt, és pontos fogalmakkal le is írta őket.

Az Írói arcképek (Mezőtúr, 1909) bevezetőjében ezt olvashatjuk: „A régi fogalmak elhalványulnak, az újak még nem bonta-

koztak ki határozottan. A szellemi élet három tényezője közül (a tudomány, művészet és vallás) az első vezet és halad előre törhetetlenül és győzelemittasan, noha itt is megvan az ellentétes vélemények heves tusája. A másik kettő komoly vajdításban leledzik: a művészet léha szórakozással, élvezeti cikké látszik süllyedni. A vallás egyrészt a létjogosultságért küzd, másrészt üres, tartalom nélküli formalizmussá készül válni. E rázkódattástól nem ment a család, az iskola sem: ezek is az új eszmék sodrába kerülnek, és megérik átalakító hatásukat...”

Egész élete során arra törekedett, hogy megcsontosodott tételektől mentes, kritikára és önvizsgálatra mindig kész tanulmányokkal ismertesse meg olvasóit és hallgatóit. Szelényi Ödön egész életét a tudományos vizsgálat szabadsága iránti feltétlen tisztelet vezérelte. 1931-ben Budapestten hunyt el.

■ DR. FABINY TIBOR (ID.)

Igaz és fenntartható emberi közösségek

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla

► Mivel járulhatnak hozzá a keresztények a fenntartható Európa megvalósításához? – Az Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózat (ECEN) tagjai már-már meglepően konkrét válaszokat fogalmaztak meg erre a kérdésre májusban Bazelben. A hálózat a négynapos gyűlést három dokumentum közzétételével zárta. Ezek között van egy, a G8-csoport akkor még küszöbön álló találkozója megfogalmazott, az éghajlatváltozásról szóló üzenet, egy rövid felhívás, amely az európai egyházakhoz szól, valamint egy hosszabb, négy pontból álló nyilatkozat, amely a fenti kérdésre kívánja megadni a választ.

A négy pont közül az első három a teológiai alapokról, a sokat emlegetett fenntarthatóság természetéről és a társadalmi életet erőteljes befolyással, közvetlenül irányító emberek (kiemelten az egyházi vezetők és politikusok) előtt álló különleges felelősségről és feladatokról szól. A negyedik – a hálózat munkacsoportjainak megfélelő felosztásban – az egyházi életet közelebből érintő területeken adódó tevékenységek szükségességét tárgyalja. Érdekes lehet és érdemes is végignézni a nyilatkozat néhány fontos megállapítását abból a szempontból, amelyet a brit kormány tudományos főtanácsadója, David A. King nemrég így fogalmazott meg: „Az éghajlatváltozás a legsúlyosabb probléma, amellyel szembe kell néznünk napjainkban – még a terrorizmusnál is súlyosabb.” Mit lát és mit javasol tehát az ECEN Európa keresztény gyülekezeteinek és egyházainak napjaink legsúlyosabb problémája leküzdésének tekintetében?

A dokumentum szerkesztői a leghangsúlyosabb teológiai témaként Isten szeretetét emelik ki. Ezt hirdeti a teremtés maga, az ember életre hívása, a szívárványíval megpecsételt kozmikus szövetségkötés, a teremtettség fenntartása és az is, hogy az emberi bűnök nagysága ellenére is bízhatunk abban, hogy a közösség tagjaiként van erőnk szakítani a teremtettsé-

get romboló felelőtlen és káros életformákkal. E remény teológiai megalapozásához tartozik, hogy konkrétan abból a szeretetből fakad, amelyet a Szentháromság személyeinek közösségével és egységével való viszonyunkban élünk meg. Kapcsolatainkat teremtményként élhetjük csak át, vagyis minden élővel és élettellel való találkozásunk kerete a teremtettséghez való alapviszonyunk, amelyben megtapasztható, hogy Isten munkatársai vagyunk – kiemelkedően akkor, amikor a természeti erőforrásokat munkánk során felhasználjuk, és valamilyen terméké vagy szolgáltatásá alakítjuk át a társadalomban.

Átalakító tevékenységünk hatalmas felelősséggel jár – Isten színe előtt zajlik; ezt a felelősséget határozzák meg kisebb-nagyobb döntéseink, stratégiai és gyakorlati választásaink, amelyek során Istentől kapott emberi szabadságunkat éljük meg. A teremtett világ egészére kiterjedő mai ökológiai fenyegetettség látán sem tehetünk egyebet: Isten megtartó szeretetében bízva be kell ismernünk, hogy a teremtettségre nézve romboló életvitelt folytatunk, és ugyancsak ebből a felismerésből erőt merítve tudatosítanunk kell magunkban, hogy érintettek vagyunk a helyesebb életformák hatékony megtalálásában.

Életformánk annyiban nevezhető helyesnek, amennyiben kielégíti a fenntarthatóság alapelvei között megfogalmazható szempontokat. A nyilatkozat nyolc ilyen szempontot említ. Eszerint az emberi közösségek akkor igazak és fenntarthatók, ha a) hosszú távon tekintetbe veszik a jövő és a jelen nemzedékek szükségleteit; b) tevékenyek a hagyományos energiahordozók megújuló forrásokra cserélésé terén; c) tekintettel vannak a teremtettség egyetisére, beleértve

ebbe a növény- és állatvilágot, valamint az egyes fajok tűrőképességét is; d) külső és belső kapcsolataikat egyenlő mértékre alapozzák; e) a konfliktusok erőszakmentes megoldásával a békesség előmozdítói; f) mind befelé, mind kifelé a szolidaritás jellemzi őket; g) egyensúlyban tartják a művelést és az őrzést (lásd iMóz 2,15); h) megtartják az új kihívásokra való megfelelő válaszadási képességét.

E keretek között most nincs lehetőség a fenntarthatóság további és konkrétabb példáinak ismertetésére. Ezek alapjául egyébként a nyilatkozat a korai kereszténység szemléletét emeli ki, amelyben az ökológiai rendszer maga szabott határt a mára egyeduralkodóvá vált, korlátlan gazdasági növekedési igényeknek.

Befejezésül nézzünk néhányat azok közül a gondolatok közül, amelyeket a keresztény emberek, gyülekezetek és az egyházak előtt álló lehetőségek köréből fogalmaz meg a nyilatkozat. A fenntarthatóságot azokban a helyzetekben is kiemelkedően fontos ügyként kell kezelni, amelyekben a szekularizációs vagy pénzügyi gondok nagyobbak tűnnek ennél; a keresztények személyes és közösségi tanúskodásában egyaránt helye van a fenntarthatóságnak, amely a keresztény értékek részét képezi; liturgiai naptárunkban helyet adhatunk a teremtés ünnepének és a böjtnak.

A nyilatkozat továbbá azt is kiemeli, hogy a keresztények sürgethetnék kormányukat, hogy a leghatékonyabb környezeti politikát valósítsák meg az energiatakarékosságra, a környezetvédelem és a megújuló energiaforrások növekvő mértékű igénybevétele terén; a keresztény elkötelezettség egyértelműbbé válhatna politikusoknak és civil szervezetek képviselőinek a részvételével szervezett, a fenntarthatóságról szóló viták, párbeszéd és kezdeményezések által. A dokumentum hangsúlyozza, hogy a közösségek vezetői minden szinten példát mutathatnának a fenntartható életforma, közlekedés és menedzsment terén; az egyházaknak támogatniuk kellene minden környezettudatos egyéni és közösségi életformabeli alternatívát.

■ BÉRES TAMÁS

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Etióp „misszionált” a szlovákiai evangélikusok országos találkozóján

Mintegy tízezer szlovákiai evangélikus vett részt a Rózsahegyen (Ružomberok) július 30. és 31. között rendezett negyedik országos evangélikus találkozón. A nagy hőségben a városi téli jégkorongstadion nagyszerű helyszínnek bizonyult a melegtől eltikadott résztvevők számára. A találkozó mottója a „Jézus szeretetre szabadít” jelmondat volt, amelynek jegyében egész Szlovákia területéről gyűltek össze az érdeklődők.

Dr. Julius Filo elnök-püspök prédikációjában a következőt emelte ki: „Krisztus mint a mi személyes hitünk központi alakja az, aki megmutatja az élet útjára, a megbékélésre vezető irányt. Az ő keresztje számunkra döntő, hiszen megszabadít bennünket. Krisztus valóságosan arra tesz szabaddá minket, hogy igazán szeretetben tudjunk cselekedni, hogy feloldjuk a köztünk lévő feszültségeket. Ez a fesztivál láthatóan arról tanúskodik, hogy az egyház változatlanul mozgásban van, mint a hajó, amely a jövő felé tart.”

A találkozóra minden szomszédos és partner evangélikus egyház meghívást kapott. Díszvendégként az etiópiai Mekane Jesus evangélikus egyház elnökét, Iteffa Gobénát köszöntötték, akivel partnerszerződést írt alá a Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház. (Az utóbbi néhány évben négymillióra duzzadt etióp evangélikus egyház az egyik olyan afrikai keresztény egyháztest, amely misszionáriusokat tervez küldeni a „jó öreg Európába” az itt élő szekularizált evangélikusok lelki ébredése, evangélizálása végett.)

A közösségi programok közül talán az éjszakába nyúló koncert bizonyult a legsikeresebbnek, amelyen neves szlovák énekesek és zenészek evangélikus énekeket is előadtak modern feldolgozásban. Úgy tűnik, hogy ezzel sikerült megszólítani a fiatalságot is: szinte teljesen tele volt a négyezeröttszáz férőhelyes sportszarnok.

A találkozó ünnepi úrvacsorás istentisztelettel és úti áldással zárult. Akinek még belefért az idejébe, az megtekinthette a Luther című operát, amely a zene nyelvén próbálja közelebb hozni hozzánk a reformátor életét. Az előadás így is mintegy kétezeröttszáz néző előtt bizonyította az ötlet sikerességét a Svätom Kríži (Szent Kereszt) artikuláris fatemplomban (képünkön).

SZPISÁK ATTILA

PRÚSZ-közlemény

A Protestáns Újságírók Szövetségének Elnöksége elfogadhatatlannak tartja, hogy a Magyar Rádió Közalapítvány kuratóriumának elnöke a tulajdonosi jogokat gyakorló testület felhatalmazása nélkül tartotta vissza a közrádió szokásos havi költségvetési támogatásának több mint a felét.

A nemzetközi gyakorlatban is példátlan eset nemcsak az érintett médiamunkások egzisztenciáját veszélyezteti, de közvetve az állampolgárok tájékozódáshoz való jogát is korlátozhatja. Ráadásul az a körülmény, hogy a Magyar Rádió Rt. ügyvezetése körüli vitát nyilvánvaló politikai szándékok motiválják, végső soron a hiteles és kiegyensúlyozott tájékoztatás esélyét kérdőjelezi meg.

Tekintettel arra, hogy a Protestáns Újságírók Szövetségének tagjai nem utolsósorban épp a hiteles és kiegyensúlyozott tájékoztatás hazai térnyerése érdekében kívánnak munkálkodni, ezúton testületileg is tiltakozunk a közrádió – pártsemleges – közszolgálati szerepének veszélyeztetése miatt, adófizető állampolgárokként pedig sürgetjük a közvélemény számára is mind visszatetszőbb helyzet haladéktalan rendezését.

A Protestáns Újságírók Szövetségének Elnöksége

Szinkron

Sólyom Lászlónak az elnöki hivatal átvételekor tartott beszéde a magyarságnak szóló üzenet volt. Hitvalló gondolatai felfoghatók augusztusi lelki ajándékként. Az üzenet középpontjában az erényes élet megszilárdításának szándéka állt. Kulcsfogalmak a tisztesség, a hűség és a hazaszeretet voltak. Hallgatva őt, Ady Endre sorai jutottak eszembe: „Szépség, tisztaság és igazság, / Lekacagott szavak, / Ó, bár haltam volna meg akkor, / Ha lekacagtalak.” (Hiszek hitetlenül Istenben)

De Sólyom Lászlótól nem csupán államfői minőségében hallhattunk sokunk számára reménykeltő szavakat. Álljon itt egy korábbi üzenete 2004 szeptemberéből, mely a Kossuth rádió reggeli műsorában, az Egy csepp emberségben hangzott el:

„Nincs jó élet a hamisságban» – Theodor Wiesengrund Adornónak, a német filozófusnak ezzel a mondásával a nyolcvanas években találkoztam Németországban. Nagyon megörültem, és persze rögtön a politikára vonatkoztattam. Azt mondtam, most végre valaki kifejezi, hogy miért nincs jó élet a szocializmusban, ami a hamisságra, hazugságra épül.

Aztán a szocializmus elműlott, de a hamisság itt maradt. Árad a televízióból, árad a politikából, az áruházak polcairól. Ez a hamisság más természetű, mint a régi volt. Sokkal nehezebb megkülönböztetni az igazságtól. Elsősorban azt kell tisztáznunk, hogy mi is a jó élet, amelyet élni szeretnénk.

A német kifejezés sokkal gazdagabb tartalmú, mint ahogy én fordítottam. Richtiges Leben – azt jelenti, hogy helyes élet, érvényes élet, valódi élet, de az én fordításom is egy régi filozófiai kategória; a jó élet több ezer éve azt jelenti, hogy erényes élet.

Ha tehát nem akarunk hamisságban élni, akkor az erényre kell függeszteni szemünket, nyíltszívűnek, becsületesnek, őszintének kell lenni, szolidárisnak a többiekkel, hűségesnek kell lenni, hűségesnek a házastársához, egy eszméhez, a hazához. Hogyha így élünk, akkor nem fogunk a hamisságban élni. Ha pedig ezt meggondoljuk, akkor a jó élet sorsa a példák kezében van elsősorban, aztán a tanárok kezében, és végül mindenkiében, aki képes példát mutatni.”

■ GUÓTH EMIL

Áldás és békesség!

Kapcsolaterősítő tábor az ökumenikus börtönmisszióban

► A büntetés-végrehajtás és a börtönmissziót végző egyházak együttműködésének újabb eredményeként a Baracskai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet augusztus közepén rövid tartamú eltávozásra engedett ki fogvatartottakat, hogy feleségükkel és gyermekeikkel együtt részt vehessenek a Magyarországi Református Egyház Zsinatának Missziói Irodája, az Immánuel Trans Kft. és a Hajnalcsillag Misszió által finanszírozott családi kapcsolaterősítő táborban, a Velencei-tó partján.

Szénási Jonathan Sándor lelkipásztor, a baracskai büntetés-végrehajtási intézet börtönlelkésze délelőttönként hittanos foglalkozásokat tartott a táborban részt vevő gyerekeknek. A gyerekek játékokat is kaptak, hogy kellemesebben tölthessék el az időt, s a tábor végén haza is vihették őket. A gyerekfoglalkozások után a családok együtt élvezték a Velencei-tó nyújtotta kikapcsolódási és pihenési lehetőségeket. Minden este közös énektanulás és áhítat volt, amelyeken a baracskai börtönlelkész mellett L. Molnár István lelkipásztor, a Budapesti Egyház börtönlelkésze és Országgh István pátkai lelkipásztor, a börtönmisszió önkéntes munkatársa is szolgált.

Az esti áhítatok után éppúgy volt lehetőség a lelkészekkel való egyéni beszélgetésekre, mint közös játékokra vagy grillezésre. Pénteken este egy Bibliával és

bonbonnal ajándékozták meg az épp ötödik házassági évfordulójához ért házaspárt, vasárnap pedig tortával köszöntötték fel a negyvennyolcadik születésnapját ünneplőt.

Mivel az előzetes megállapodás része volt, hogy az intézet nem felekezeti alapú engedi ki a családi kapcsolaterősítő táborra jelentkező fogvatartottakat, a programot összeállító baracskai börtönlelkész szabadon hagyta a vasárnap délelőttöt, hogy minden résztvevő a saját felekezetének a templomába mehessen istentiszteletre vagy misére.

A vasárnap esti záróáhítat végén a fogvatartottak és családtagjaik megindultan mondtak köszönetet a lelkészeknek. Kérték, hogy tolmácsolják köszönetüket a tábor létrejöttét anyagilag támogatóknak, valamint a büntetés-végrehajtási intézetnek, mely lehetővé tette a részvételüket. Elmondták, hogy a beszélgetések során jöttek rá, valójában milyen sokat jelent ez a tábor a családon belüli kapcsolatok erősítése szempontjából: ha otthon töltötték volna e hat napot, minden bizonytalansággal volna, hiszen nagyon hiányzik otthon a „férfikéz”. A sok munka mellett alig tudtak volna beszélgetni egymással, a gyerekekkel való közös játékról nem is beszélve. Az itteni körülmények között viszont volt idejük minderre, az esti áhítatok segítségével pedig elgondolkodhattak az élet lényegi kérdéseiről, amelyek messze túlmutatnak a látható javak elérésén.

► GeSheR-HÍD

Tombol a mackómánia

Hatalmas sikert aratott teddy mackóival a németországi Coburgban székelő Hermann-Spielwaren GmbH (Hermann Játékarú Kft.). A cég ajánlatában a „Luther-maci” mellett szerepel „medve formában” XVI. Benedek pápa is. Utóbbi az eladási listán túlszárnyalja a reformátorról mintázott játékszert. A kézzel készített kétszázhatvanöt példány szinte mind elkelt, és már az újabbak gyártása is folyamatban van, annak ellenére, hogy egy darab százhatvan euróba (csaknem negyvenezer forintba) kerül. A cég vezetője, Martin Hermann szerint „még soha nem volt ekkora az érdeklődés”. Mint mondta, állandóan szól a telefon; Japánból, Ausztráliából, Brazíliából, Skandináviából és Angliából is hívják őket.

► Glaube und Heimat

MÉG HÁROM HÉT...

Az Evangélikus Élet olvasóinak országos találkozója szeptember 24-én, szombaton 11-től 16.30-ig a zuglói evangélikus templomban és a hittudományi egyetemen

Mint azt az augusztus 21–28-ai számunk utolsó oldalán közölt programelőzetesben is megírtuk, a Magyarországi Evangélikus Egyház vendégül látja ebédre mindazokat, akik szeptember 15-ig az alábbi szelvény beküldésével jelzik részvételi szándékukat.

Videkről érkező vendégeink számára – ha igénylik – önköltséggel, de kedvező áron szállásról is gondoskodunk.

A gyülekezetekből külön busszal érkezők útiköltségének felét megtérítjük. A különbuszok útiköltség-elszámolásával kapcsolatban, kérjük, hívják a nap koordinátorát, Boda Zsuzsát a 20/824-8283-as számon.

A nap folyamán a Luther Kiadó kiadványai kedvezményesen vásárolhatók meg.

Az EvÉlet-nap részletes programját lapunk szeptember 18-i számában közöljük.

Név:

Település:

Telefonszám:

Ebédet kérek: ☐ igen ☐ nem

Szállást kérek: ☐ igen ☐ nem

A gyerekfoglalkozásra ☐ (fő)
14 év alatti gyermek részére tartok igényt.

VISSZAKÜLDENDŐ SZEPTEMBER 15-IG.

CÍM: EVANGÉLIKUS ÉLET SZERKESZTŐSÉGE,
1085 BUDAPEST, ÜLLŐI ÚT 24.

FAX: 1/486-1195.

HÍREK

A Rákosszentmihályi–Sashalmi Evangélikus Egyházközség szeptember 4-én, vasárnap 10 órakor tartja tanévnyitó istentiszteletét. Vendég szolgálattevők: Simon László hittestvérünk, illetve a Pax Vobis együttes Havasi Tibor vezetésével. Az alkalom szeretetvendégséggel zárul.

A Nagyvelegi Evangélikus Egyházközség presbitériuma szeretettel meghívja Önt és kedves családját szeptember 4-én 16 órára a nagyvelegi evangélikus templomba, ahol a gyülekezet megválasztott lelkészét, Bajuszné Orodán Krisztinát Bencze András esperes iktatja be hivatalába. Igét hirdet Ittész János püspök.

Az Evangélikus Nők Klubjának következő alkalmát szeptember 10-én, szombaton 10 órai kezdettel tartjuk az Országos Iroda épületében (Budapest VIII., Üllői út 24.). Vendégünk Hulej Enikő segédlelkész, aki Életre szóló ajándék – Hatodéves tapasztalatok címmel tart előadást. Mindenkit szeretettel hívunk és várunk!

APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnék. Tel.: 1/340-8016

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszé a toronyóra. Ön-nél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Művek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Evangélikus fiatalember albérletet keres Baján főiskolai tanulmányainak idejére. Tel.: 20/824-2859.

Albérlet kiadó Kőbányán két egyetemista fiúnak. Tel.: 20/824-5713.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is. Mt 6,10 (2Krón 25,8; Mt 6,25–34; 1Pt 5,5–11; Zsolt 119,145–152) Reményik Sándor Akarom című versében így ír: „Akarom: fontos ne legyenek magamnak...” Ha Krisztus-követő emberekként saját életünkre gondolunk, világosan látnunk kell: nem a fontoskodás, nem saját magunk előtérbe helyezése oldja meg életünk gondját-baját, hanem az, ha engedjük, hogy Isten munkálkodjék az életünkben. Merjük mi is bátran rábízni a terveinket, a jövőnket, s engedjük, hogy az ő akaratá teljessédjék ki életünk, munkánk során.

Hétfő

Teljesen mosd le rólam bűnömet, és vétkeimtől tisztíts meg engem! Zsolt 51,4 (1Pt 1,23; Fil 4,8–14; Ezsd 1,1–11) Az egyik legnehezebb dolog az ember életében leereszkedni abba a mélységbe, amikor őszintén azt tudjuk mondani, hogy méltán vagyunk Isten ítélete alatt, bűneink méltó büntetésére sújt bennünket. Ez az igazi bűnbánat: amikor már képtelenek vagyunk egyetlenegy szóval is szépíteni a múltat, kozmetikázni a bűnt, ehelyett mentegetőzés nélkül vállaljuk annak teljes súlyát. Jézus Krisztus ártatlansága, tisztasága mellett láthatjuk meg igazán saját bűneinket. Könyörölgünk mi is a zsoltárossal együtt az Úrhoz bűneink bocsánatáért, tisztulásért, új életért.

Kedd

Jézus Krisztus mondja: Amikor háborúk zaját és lázadások hírért halljátok, ne rettenjete meg, mert ezeknek előbb meg kell történniük, de nem jön mindjárt a vég. Lk 21,9 (5Móz 1,29–30; 1Tim 6,3–5/6–11a; Ezsd 3,1–13) Nem ismerjük Jézus Krisztus visszajövetelének pontos dátumát. Ő (tudatosan) „adós maradt” annak meghatározásával. Azt kéri tőlünk, hogy ne számolgatással töltsük az időnket, hanem készüljünk fel. Lesznek megpróbáltatások, külső és belső kísértések, a lényeg viszont azon van, hogy én hogyan éltem, hogyan cselekedtem a próbás időkben. Vajon olyanná lettem-e, amilyennek ő szeretett volna látni: só, fény, világosság ebben a világban?

Szerda

Boldog ember az, aki az Úrba veti bizodalját. Zsolt 40,5 (1Pt 3,15; ApCsel 27,33–44; Ezsd 4,1–24) Sztárai Mihály a török hódoltság idején hirdette Isten igéjét, énekelt Isten irgalmáról, szeretetéről. Zsoltárfordításaival hitet, reménységet, bizalmat öntött a hódoltság alatt sínylődő nép szívébe. Isten vele volt az üldözésben, mellette állt a fogságban belső küzdelmei, kísértései közepette is. Reformátor elődeink élete és szolgálata, Istenbe vetett bizalma példaként áll előttünk. Ma is csak az lehet igazán boldog, aki képes felfelé is tekinteni, és bátran bízik Isten segítségében.

Csütörtök

Jézus Krisztus mondja: Aki él, és hisz énbenem, az nem hal meg soha. Jn 11,26 (Zsolt 116,9; Lk 10,38–42; Ezsd 5,1–17) Egy édesanya halálosan beteg kislánya ágyánál így imádkozott: „Édes Istenem add, hogy ne ő, hanem én szenvedjek...” S ha lehetett volna, átvállalta volna a szenvedést és a halált. Jézus Krisztus ezt tette értünk, bűnös emberekért! Felvette a keresztjét, vitte a Golgotára, vállalta érettünk és helyettünk a szenvedést és a halált. A harmadik napon azonban Isten feltámasztotta őt, hogy mindazoknak, akik hisznek benne, életük, örök életük legyen.

Péntek

Istenünk, bűneinkhez képest kíméletesen bántál velünk. Ezsd 9,13 (1Kor 15,57; Lk 22,35–38; Ezsd 6,1–22) „Mikor elhagytak, / Mikor a lelkem roskadozva vittem, / Csöndesen és váratlanul / Átölelt az Isten” – írta Ady Endre Az Úr érkezése című versében. Az Úr valóban így érkezett, érkezik el ma is a bűn terhe alatt roskadozó emberhez, hogy váratlanul és csöndesen ölelje át, és szeretetét, kegyelmét adja neki. Jézus Krisztusért, az ő szenvedéséért és haláláért van kegyelem számunkra Istennél. Bűneinkhez képest valóban kíméletesen bánik velünk Úr.

Szombat

Jaj azoknak, akik el akarják titkolni tervüket az Úr elől! Sötétben hajtják végre tetteiket, mert azt gondolják: Ki lát minket, ki ismer bennünket? Ézs 29,15 (Lk 8,17; Lk 6,20–26; Ezsd 7,1–28) Isten akkor is tud rólunk, ha mi nem hiszünk benne, és nem akarunk tudni róla. Ő akkor is lát bennünket, ha mi érzékszerveinkkel nem észleljük őt. Ez egyszerre megnyugtató és félelmetkeltő. Az ő tudta nélkül tehát nem történhet semmi. Számon tartja gondolatainkat, cselekedeteinket, egész életünket. Ezért vigyázzunk, hogy milyen tetteket hajtunk végre sötétben, titokban, mert egyszer ezeket is számon kéri tőlünk a mi Urunk.

■ SZABADOS REGINA

Következő számunkból:

„Pro Deo et Libertate”
300 éve halt meg Thököly Imre, az evangélikus fejedelem

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (marian.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (hafa@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kőháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Matolcsy Miklós vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön negyed évre 2132 Ft, fél évre 4264 Ft, egy évre 8528 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (108 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu címre várjuk.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból szeptember 4-től szeptember 11-ig

VASÁR NAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
5.45 / tv2 Reggeli gondolatok (30') 8.05 / Bartók rádió Albert Schweitzer Bach-műveket orgonál (60') 8.25 / Kossuth rádió Édes anyanyelvünk (5') 12.05 / Duna Tv Élő egyház (26') 14.10 / mtv Örömhír. Az evangélikus egyház műsora. Beszámolót láthatunk a györkönyi harangszentelésről és a sárszentlőrinci parókiaszentelésről. Bemutatjuk dr. Ódor Lászlót, a fasori gimnázium új igazgatóját. Áhítatot tart Szirmai Zoltán. (30') 19.25 / mtv A hölgy egy kissé bogaras (magyar filmvígjáték, 1938) (77')	5.25 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában Smidéliusz Gábor evangélikus lelkészt hallhatjuk. 11.45 / Petőfi rádió Szimbólumok hétről hétre Szent életű nővérek a magyar középkorból 13.30 / Kossuth rádió Krisztus közöttünk! A görög katolikus egyház fél-órása (30') 18.35 / Duna Tv A félkegyelmű, 10/1. rész (orosz filmsorozat, 2003) (55') 19.50 / Spektrum Jeanne d'Arc (43') 21.00 / PAX Vámos Miklós Lázár Ervinnel beszélget. (60') (ismétlés: szombat, PAX, 14.00)	11.00 / Bartók rádió Händel-művek (40') 13.05 / PAX Ébredés, 11. rész (ZMC – 26') 13.20 / tv2 Titkok kertje (angol családi film, 1987) (100') 13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház félórása (30') 14.00 / Petőfi rádió Terep-járó 15.04 / Kossuth rádió Szóljon hozzá! Hangos recept Hogyan lehet életet nyerni, ha szívinfarktus ér valakit? (56') 17.00 / PAX Hitünk csodái 1. rész: A bibliai örökség (52') 21.05 / Kossuth rádió Nemzetközi vallási híradó (30')	 20.00 / Viasat3 Szerelmes Shakespeare (amerikai romantikus vígjáték, 1998) (145') 6.30 / Duna Tv Isten kezében. Isten nevében a Partiumért (26') 12.25 / PAX Ébredés, 12. rész (ZMC – 26') 13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bíztunk eleitől fogva...” A református egyház félórása (30')
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁR NAP
9.00 / Duna Tv A dzsungel könyve (angol játékfilm, 1942) (102') 11.15 / Hallmark Kezdetben vala. Ábrahám történetének mozgóképes változata, 1. rész (104') 13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház félórása (30') 21.04 / Petőfi rádió Mindentudás Egyeteme Görömbei András: A magyar népi irodalom (ism.) 0.10 / Kossuth és Petőfi rádió Éjszaka Pénzben nem mérhető Mitől, hogyan lehet erős egy társadalom? Sokak szerint elsősorban az anyagi javak révén...	 11.15 / Hallmark Kezdetben vala. Ábrahám történetének mozgóképes változata, 2. rész (104') 6.05 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26') 11.00 / mtv Jahve elrabolt aranya A jeruzsálemi templom kincseinek nyomában (52') 16.20 / PAX Rozetta, 3. rész (ZMC – 30') 18.20 / PAX Bartók-koncert (7')	6.03 / Petőfi rádió A szeretet közösségei Hitélet a Művészetek Völgyében. Beszélgetés Illés Sándor plébánnossal (27') 7.00 / Rádió C (FM 88,8) Az evangélikus ébresztőműsort Györe Balázs vezeti. (60') 10.00 / Filmmúzeum Három mogyoró Hamupipőkének (színes csehszlovák–NDK film, 1974) (75') 12.05 / Duna Tv Isten kezében. Isten maradjon Csíkszeredában (Szent Ágoston-templom) (26') 12.15 / PAX Ébredés, 15. rész (ZMC – 28') 20.35 / Kossuth rádió Mozart: A-dúr zongoraverseny K 414. (25')	5.45 / tv2 Reggeli gondolatok (30') 8.25 / Kossuth rádió Édes anyanyelvünk (5') 9.25 / m2 Örömhír. Az evangélikus egyház műsora (26') (ism.) 11.45 / Bartók rádió „Hová repültek, háromlélű kardok” Szabó Lőrinc és Weöres Sándor versei (15') 12.05 / Duna Tv Élő egyház (26') 15.05 / Bartók rádió Budapesti Mahler-ünnep (55') 19.50 / mtv Tisztelet a kivételnek (magyar film, 1936) (71') 20.00 / Duna Tv Stammbuch – Júlia asszony titkos éjszakai (magyar tévéfilm, 2005)